

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

En byhistorie
AALBORG
ved århundredskiftet

Thorsgaard

En byhistorie
AALBORG
ved århundredskiftet

Forord af J. Jeppesen Jensen

Thorsgaard

FORORD

I den første fjerdedel af dette århundrede udkom foruden de mange amtshistoriske årbøger ud over landet flere serier af købstad- og sognehistoriske beskrivelser.

En af disse serier var »Danske Byer og deres Mænd«, som udkom i årene 1915-16.

Som forfatter til bogen om Aalborg og Nørresundby valgtes Christian Bigum, der nylig var kommet til Aalborg som redaktionssekretær ved dagbladet »Nordjylland«. Trods forfatterens beskedne kendskab til den by han nu skulle beskrive, er han med stor interesse gået i gang med opgaven, tydeligt fascineret af byen og dens befolkning. Især er han betaget af byens rige og hastigt pulserende liv, der – som han udtrykker det – »gør Aalborg mere levende end nogen anden dansk Provinsby.« Han er tillige en stor beundrer af byens mange gamle gårde og huse, hvoraf han betegner flere som ægte perler. Bemærk, at han på side 10 gentager Ed. Erslevs fatale fejl fra 1856, hvor »Jørgen Olufsens gård« fra 1616 i Østeraagade forveksles med den forlængst nedbrudte »Ellen Marsvins gård« på Gammeltorv.

Forfatteren giver gennem korte beskrivelser – ledsaget af et godt billedmateriale – et interessant indblik i en række af byens erhvervsvirksomheder. Han er udmærket klar over, at byens hastige vækst i særlig grad skyldes havnen og jernbanerne samt et godt opland. Han har kun rosende ord til byens forenings- og organisationsliv, medens han er noget forbeholden over for dens forlystelsesliv, men tager dog afstand fra historien om en moder i Aarhus, der sagde til sin søn, der skulle tiltræde en plads i Aalborg: »Lad mig nu se, at du vedbliver at være en god dreng, selv om du skal til Aalborg.«

Den unge købstad Nørresundby burde have haft betydelig mere omtale. Bogen når dog på den sparsomt tilmålte plads at behandle en mængde detaljer især i datidens Aalborg, og den vil med udbytte kunne læses af enhver, der interesserer sig for byens historie.

Aalborg i november 1984

J. Jeppesen Jensen
Lokalhistoriker
cand. agro.

DANSKE BYER OG DERES MÆND

III.

AALBORG BY

**»En byhistorie –
Aalborg ved århundredskiftet«**

**Udgivet første gang i 1915 i serien
»Danske Byer og deres Mænd«**

**Genudgivet i 1984 af
Forlaget Thorsgaard ApS, 3600 Frederikssund**

ISBN 87-88165-30-2

DANSKE BYER OG DERES MÆND

REDAKTØR: ANDR. K. JENSEN

III.

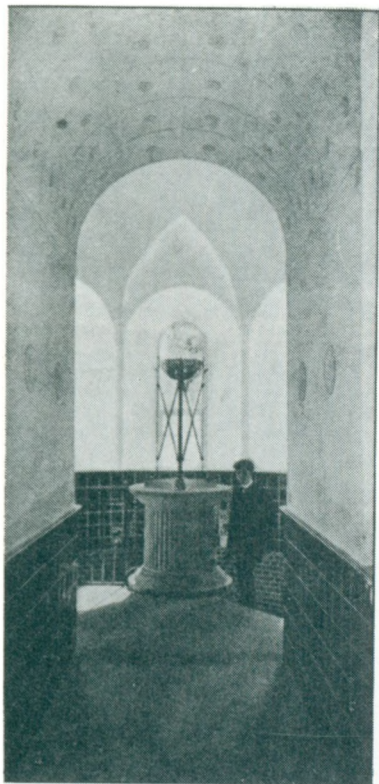
AALBORG BY

UNDER MEDVIRKNING AF
CHR. BIGUM, AALBORG

1915 - DANSKE BYER OG DERES MÆND - 1915
AARHUS

INDHOLD

Lidt Historie	3
Aalborg i vore Dage	18
Kirkelige Forhold	69
»Byens Fædre« og Pressen	72
Erhvervslivet	79
Nørre Sundby	109

Telegrafstationens Taarntrappe.

DET skete en Dag, da jeg vandrede om i Aalborg, denne By jeg altid holdt meget af, at jeg fandt ind i en gammel Gaard, en af disse rigtig gamle Bindingsværksgaarde, hvor de solide, stærke Egebjælker holder Bygningen oppe gennem de mange Aar.

Og der oplevede jeg lidt af Eventyret. –

Det vi travle, prosaiske Mennesker har saa svært ved at se, før vi er ved at snuble over det.

Inde i den gamle Gaard med sine smukke Svalegange var der opført en moderne Bygning; – to Tidsaldre! – men i den ene af de gamle Længder, ud imod Fjorden, var en Port, og herigennem saa jeg ved Kajen en af de

„rigtige“ Skuder, der lugter saa dejlig af Tjære, saa en Brømme af Limfjordens Blaa, paa den modsatte Bred Fregatten Jyllands

Skrog, og derover hvælvende sig Nørre Sundbyes teglrøde Tage paa Baggrund af Skansebakkens Grønne.

En vidunderlig Farvepragt!

Og en hel Bys Historie skildret kort og malende.

Jeg tænkte paa alt det, der var levet mellem disse gamle, kønne Huse, paa alt det Fjorden har set – og jeg syntes det var, som jeg bedre forstod Aalborg, og da jeg fra den gamle Gaard kom op paa Bispensgade, netop paa den Dag, da den store „Asfaltfest“ fejredes og Byens Borgere med inderlig glade Ansigter „nød“ Fremskridtet, jo, da forstod jeg alligevel ogsaa den lidt barnlige Glæde, som jeg et Par Timer før smilede af.

Og den By og dens Mænd vil jeg fortælle lidt om paa de følgende Blade.

En gammel Gaard. – Gennem Porten ses Fjorden og Nr. Sundby.

Svalegården.

DET var et bekvemt og stærkt benyttet Færgested over Limfjorden, der oprindelig skabte Aalborg. — Saaledes siges der Gang paa Gang, og det er ubestrideligt, at Bopladsen var kendt og benyttet som Overfartssted, men Færgefarten alene har nu aldrig skabt en By; større Betydning har sikkert det rige Sildefiskeri i Limfjorden haft. Det gav Anledning til Handel, trak fremmede, driftige Folk til Stedet, skabte Omsætning og dermed Chancer i Tilværelsens evindelige Kamp.

Og ud af dette skabtes Byen — eller rettere Bostedet — i en fjern Fortid, hvorom vi intet ved, kun kan vi ad Tankens Vej slutte os til Livet her. Moder Jord er et trofast Skatkammer, og i hendes Skød er fundet mangt et Vidnesbyrd om den fjerne Tid, der er os ganske ukendt.

Aalborg laa alle Dage lunt og godt gemt inde i Fjorden, og den var derfor heller ikke udsat for voldelige Sørøver-

Kort over Aalborg i Slutningen af det 17. Aarhundrede.

Overfald, saaledes som næsten alle andre danske Byer. Indløbet til Limfjorden ved Hals har derimod set mangan blodig Kamp mellem Danske og Norske. Her sejrede Guldharald over Harald Graafelt og Hakon Jarl over Guldharald; men Aalborg skaanedes stadig.

Knud den Store gjorde Aalborg til Møntsted og derved fortælles os, at Byen betød en Del for Landet; thi kun de vig-

Kong Hans' Gaard paa det gamle Torv.

tigste Steder fik den Vinding, og en Sølvmønt fra Hardeknuds Tid omkring Aar 1030 er det første virkelige historiske Vidnesbyrd, vi har om Byen.

Aalborghus, det gamle Slot i Byen, har staaet i høj Gunst hos de gamle Konger. Erik Glipping og Erik Menved boede der ofte, og mange andre af de gamle Konger har sovet under dets Tag, og 1455 fødte Dronning Dorothea her Landets Tronarving, den senere Kong Hans, som ogsaa endte sine Dage i Aalborg, efter Traditionen paa „Kong Hans' Gaard“.

Den gamle Østeraa. – Det spidsgavlede Hus er Ellen Marsvins Gaard.

Det gik Tiderne ned i Aalborg som andre Steder. Livet sledes igennem uden særlig opsigtsvækkende Begivenheder. Lensmanden i egen høje Person blev slaet ihjel af Byens

Borgere i 1522 og den samme Skæbne overgik Hans Tolder, Kristian d. II.s betroede Mand, der var en nidkær og energisk Skatteopkræver, og i 1529 blev Munkene jagte ud af Helligaands- og Graabrødreklostret, der var skænket bort af Kronen efter at den lutherske Lære et Par Aar tidligere var prædiket i den gamle Budolfi Kirke af Mester Morten Hegelund, og i 1627 slog Wallensteins Knægte sig ned i Byen og brandskattede herfra hele Nordjylland.

Men mest kendt er alligevel Skipper Clement, Nordjyllands Nationalhelt, der med sine Bønder kæmpede den fortvivlede Kamp mod Adelsvælden og maatte se deres Blod væde Aalborg Gader, medens Rantzaus Tropper mejede dem ned for Fode. Og denne Beundring for Skipper Clement er naturlig, thi hele hans Færd og ihærdige Kamp falder i Traad med den rigtige Aalborgensers dybeste Trang.

1342 fik Aalborg By sin Stadsret af Valdemar Atterdag. Der var tidligere udstedt forskellige kongelige Forordninger, hvorved Byen fik Privilegier; men Stadsretten af 1342 er den ældste, der kendes, og den, der egentlig først gav ordnede Regler for Byen og dens Liv. Senere blev Byens Privilegier skarpere præciserede, særlig af Christian den I, der gav en Række detaillerede Bestemmelser vedrørende Byens Næringsliv.

Af dette Dokument skal jeg anføre følgende:

„Alle udenlandske Købmænd, som til fornævnte vor
 „Købstad kommende vorder, skulle have og beholde deres
 „Købmandsskab efter vore og vore Forfædres Privilegiers
 „Lydelse, Stadens Rettighed og gammel Sædvane, efter-
 „som det af Arild Tid haver været. Og skulle alle (frem-
 „mede) Købmænd ligge til Herberge og til Kost med
 „Borgerne og ej have nogen hemmelig Haandtering eller
 „Købmandsskab med nogen, hans Herberges Husbond
 „uvidende. Item skulle de adskillige (det er: Stykkevis)
 „eller ved smaa Vægt sælge deres Varer uden ved helt

„Skippund og halvt Skippund, Klæde i helt Stykke og i
 „halvt Stykke, Lærred i helt Hundrede og i halvt Hun-
 „drede og Reb (ukendt Maal for Alenvarer) i det mindste,
 „Humle i hele Skippund og halve Skippund eller og i
 „Træmet (et Træmet var omtr. tolv Skæpper) efter fuld
 „Vægt og Maal, som det sig bør. Og skal Gæst ej købe
 „med anden (Gæst) eller med Bonden, men med Bor-
 „gerne, som i Byen bor. Speceri og Kræmeri, som er
 „Brød, Løg, Æbler, Nødder, Patiner (Bagværk) og deslige
 „skal de staa med paa Marked i tre Dage og sælge til
 „hvo, som købe vil. Bodkarle og -kvinder (de Handlendes
 „Folk i Boden), Høkere og Høkersker maa ej købe saa-
 „danne Stykker (Sager) til noget Forprang, inden de tre
 „Dage forgangne ere. Fremmede Kræmmere maa stande
 „med deres Kram, som af Arilds Tid Sædvane haver
 „været (sandsynligvis visse Dage mod en Afgift til Byens
 „Magistrat af nogle Pund Peber). Og hvo som tysk Øl
 „vil føre og sælge, han skal det opfylde med godt Øl og
 „skal ingen Kovente eller Drinkeber (tyndt daarlig Øl)
 „lade derudi. Gæster eller Købmænd skulle intet sælge
 „af deres Købmandskab, førend det er opskibet i deres
 „Herberge. Item ingen fremmede Købmænd, Gæster eller
 „Købesvende skal salte nogen Sild før Paaske uden vor
 „Embedsmands (Lensmands), Borgmesters og Raads Villie
 „og Tilladelse, og skal den Sild, som om Fasten kom-
 „mer, ligge ved Broen, til Klokken har tolv slaet om
 „Middagen, for almindeligt Køb og Almuens Tarv, ihvo
 „den helst fal har (hvem der end har den til Salg), By-
 „mænd eller andre Mænd. Efter Paasken maa Købmænd
 „og Gæster købe Sild af Borgerne altid, naar dem lyster.
 „Item skulle Gæster købe Skind i hele Hundrede og halve
 „eller Deggertal i det mindste. Og skal ingen Bymand
 „tage Gæster eller udkomme (fremmede) Mænds Pendinge
 „eller Gods at købe eller sælge med, Gæsterne til Nytte
 „og Gavn. Item skulle ingen Gæster eller udkomme
 „Købmænd sejle overmere i Limfjorden eller nogen Haand-
 „tering have uden til Aalborg, Viborg, Nykøbing og Lem-
 „vig, dær som lovlige Havne ere, uden vor Fogeds, Tol-
 „ders, Borgmesters og Raads Lov og Samtykke, undtagen
 „de som Salt og Ved, Kul og Tømmer føre, og maa frie

„Mænd lade føre til deres Gaarde, hvis (hvad som) dem
 „Behov gøres til deres Kost og til deres Gaards Nytte.
 „Og skulle Gæster ej gøre nogen Landkøb med Bønder
 „eller med nogen anden Forpranger.“

Ogsaa mod Nabobyerne kæmpede Aalborgenserne ihærdigt og der taaltes ikke det mindste Indgreb i Byens Rettigheder; og de Aalborg Købmænd førte paa alle Omraader en

Østeraa.

kraftig Kamp til Varetagelse af deres Interesser. Saaledes fik de under Christian II udstedt Forbud for baade danske og tyske Købmænd imod, at disse tog Lugerne af deres Lastrum og solgte af Lasten mellem Hals og Aalborg. Og dette Forbud maatte betyde en Del, idet Skibsfarten paa Byen var ret betydelig. Som Havn benyttedes stadig Aaen, der har været en Rigdomskilde for Byen, men Byens Borgere havde ingen ret Forstaaelse af dens Betydning. De kastede Skarn og Af-

fald deri, det var saadan en bekvem Maade at blive det kvít, og Uvæsnet dreves i den Grad, at der sattes Forbud derimod, men det hjalp ikke bedre, end at

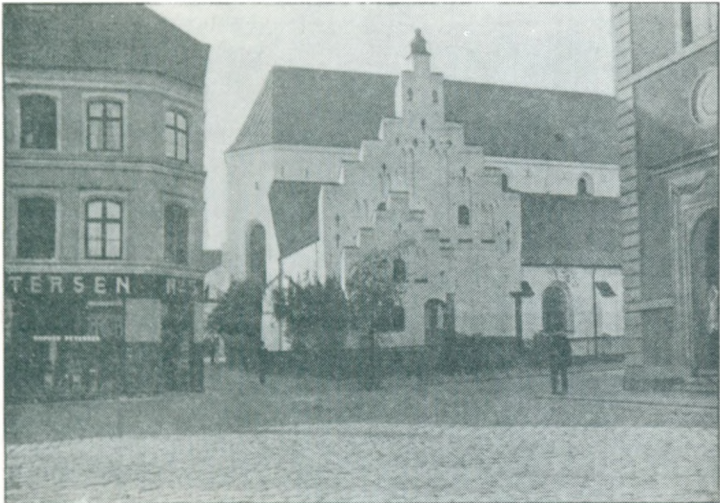
„hverken Fogden, Skriveren eller de otte Mænd kan for „Urenlighed og Møg, som saa overflødigen ligger om- „kring Tinget, komme til dette, lige saa lidt som hverken „de eller andre Godtfolk kan sidde paa Tinge formedelst „samme Urenlighed og slem Stank og ond Lugt.“

Saa i Aaret 1556 sattes der Bolværk langs Aaen op til Maren Brandts Bro og noget senere gravedes en mindre Havn, „Kaasen“, lige udfor den nuværende Maren Turisgade, der hvor „Snorren“ laa, det gamle Beværtningssted, som ældre Aalborgensere endnu husker.

Der var Kraft og Energi over de Borgere, der levede i Da- tidens Aalborg, de forstod Kunsten at tjene Penge, og det er, som deres djærve Driftighed er groet fast ved Byen. Den er endnu en af Landets mest levende Byer og smykker sig selv med det stolte Navn „Nordjyllands Værksted“. Medens det i andre Byer væsentlig var Adelen, der byggede sine pragt- fulde Bygninger, viste Aalborg Borgerskab, at de lige saa vel magtede at rejse Paladser, og derfor byggedes Jens Bangs Stenhus i Aalborg, vel nok Landets skønneste Borgerhjem, og at det var en Bygning, der vakte Opsigt i hin fjerne Tider, bevidnes gennem de talrige Krøniker, der er spunden om dens Bygherre Jens Bang, en saare dygtig Købmand, men tillige en ilter og stridslysten Herre, der ødte sin store Formue gennem et Utal af Processer.

Og saa har Aalborg Budolfi Kirke, den dejlige hvide Kirke- bygning med sit rene Taarn, der fuldt behersker Byen. Jeg har været i næsten alle danske Byer, men jeg syntes ikke en eneste af vore Byer ejer en Kirke, der taler saa mægtigt til Hjerterne, som Budolfi Kirke. Den staar stadig lige fin og

fornem og lige værdig overfor de moderne Bygninger, der lidt efter lidt afløser det gamle Aalborg, det Aalborg, der var saa smuk og som fortalte saa mange, dejlige Eventyr. Endnu er Ellen Marsvins Gaard, Jens Bangs Stenhus og Budolfi Kirke tilbage, og jeg beder for dem, Aalborgenser, rejs jer alle til Modstand, hvis den Tid kommer, at „praktiske Hensyn“ vil berøve jer disse skønne Perler.

Koret af Budolfi Kirke.

En Overgang, det var i det 16. Aarhundrede, stod Byen helt i Stamppe, ja, gik endda nærmest tilbage; men saa kom Aaret 1682, hvor en Række af de danske Byer, og deriblandt Aalborg, fik Ret til at handle paa Udlandet; nu kom der atter gyldne Tider, og selv om det hindrede Byens Udvikling en Del, at Nibe i 1727 fik Købstadsrettigheder, saa voksede Byen stadig jevnt frem, saaledes at Danske Atlas i Slutningen af det 17. Aarhundrede betegnede Aalborg som den største, bedste og mest formuende By i Danmark næst Køben-

havn; men nu kom Ulykkerne ind over Byen. 1794 deltes Vendsyssel i Thisted og Hjørring Amter, hvilket betød, at Landboernes regelmæssige „Skattebesøg“ ophørte, 1814, da Norge blev fremmed Land, ødelagdes den mægtige Handel, som Aalborg drev paa Norge, og mange af Byens store Handels-

Jens Bangs Stenhus.

huse brød sammen, og da Vesterhavet endelig i 1825 bortskyllede Tangen ud ved Agger, blev Aalborgs Enehæredømme brudt i Limfjorden og den store Udvikling i Midten af forrige Aarhundrede, som kendetegner de fleste danske Købstæder, gaar helt forbi Aalborg.

Det var haarde Tider; men det var ikke for intet, at Aalborg havde huset stærke, dygtige Slægter, hvis Minder endnu præger Byen.

Aalborg vilde ikke sejles agter. Og da Handelen svigtede, blev Byen

selv Producent og skabte en Industri, der velnok er den betydeligste udenfor Hovedstaden. Dygtige Folk tog Sagen op med en Energi, som skabte Respekt og Beundring for Byen. Dertil kom det tætte Banenet, der lagdes omkring Aalborg, Pontonbroen, der aabnedes 1865, Havnens Forbedring, Østerhavns Anlæg og især Uddybningen af Hals Barre.

Men Aalborg – Nordjyllands Værksted – har endnu mange Udviklingsmuligheder.

Og Byen skal nok vide at udnytte hver eneste een.

Det ses bedst af de mange rygende Skorstene, de talrige Arbejdere, der Morgen, Middag og Aften fylder Gaderne. – Og at Byens Borgere baade har Energi og Initiativ til at gøre, hvad der fordres, viser blandt meget andet den nye Boulevard,

Mølleedammen. – En af de gamle Perler, der nu er forsvunden.

der er anlagt tværs igennem hele Byen fra Banegaarden til Havnen.

Mange kønne Dele af Byen blev lagt øde – og en bred, moderne Trafikaare kom i Stedet. Den gør Gavn i højeste Grad, det maa indrømmes, men alligevel gør det ondt at se saa mange kønne Pletter af Byen lagt øde.

AALBORG I VORE DAGE

Algade før det nye Posthus byggedes.

DER er slet ingen Forskel. – Aalborg er i vore Dage, som den altid har været, en By med Skub i, en By, som har en stor og dygtig Handelsstand, og en Befolkning, der ser lyst paa Tilværelsen. Aalborg er endvidere en sund By, en køn og tildels moderne By, en By, hvor Snobberi saa godt som ikke kendes, og sidst, men ikke mindst: en By, „hvor faa har for meget og færre for lidt“.

Dette er med faa Rids Aalborg i vore Dage.

Pengene ruller rask i Limfjordsbyen. De kommer i brede Strømme

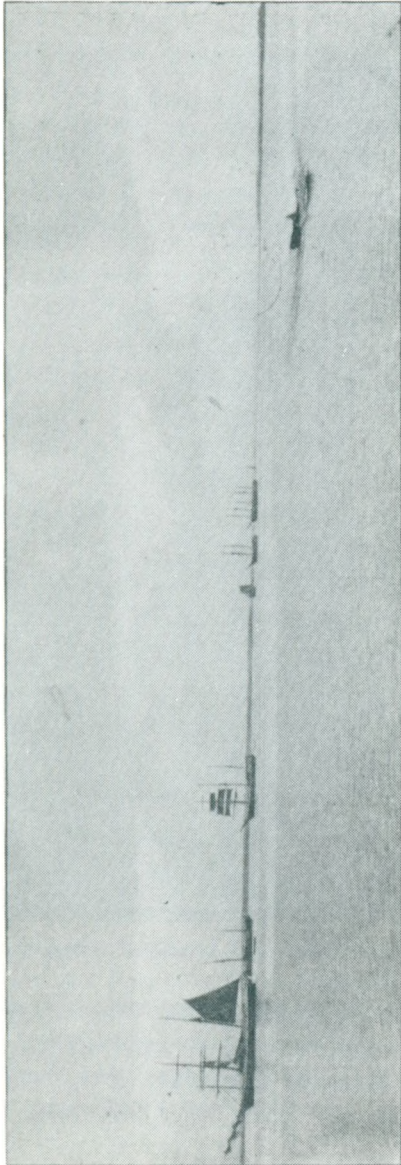
baade ad Søvejen og fra det gode, store Opland. Den liflige Klang af Penge er ligesom med i alt. – Penge! Penge! Penge! hvisker det uafbrudt fra hver Krog i Handelshuse, Forretninger og Forlystelsesetablissemeter. Det drejer sig i Aalborg om Penge. De kommer let og de gaar let.

Og netop dette rigt og hastigt pulserende Liv, som Penge skaber, gør Byen og dens Indvaanere saa hurtigt levende. Mere levende end i nogen anden dansk Provinsby.

Det er Aalborgs Lykke – noget denne By har frem for de fleste andre danske Provinsbyer – at den er levende; men netop denne Dyd har givet Anledning til, at den af Fremmede, som kun hører Tale om Byen, betragtes som et Sodom, hvor Velleved og Udskejelser skal være fremherskende.

En Moder i Aarhus sagde saaledes forleden til sin voksne Søn, der skulde tiltræde en Plads i Aalborg: „Lad mig nu se, at du vedbliver at være en god Dreng, selv om du skal til Aalborg!“.

Og som denne Moder-sagde, har mange Mødre og Fædre ude

Indsejlingen til Limfjorden ved Hals.

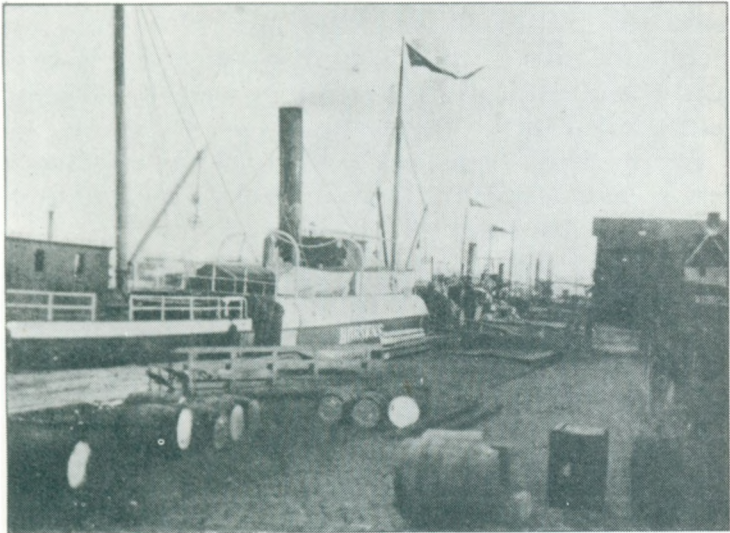

Algade, som den saa ud tidligere. I Baggrunden ses Taarnet af Budolfi Kirke.

omkring i Landet sagt, naar de sendte deres Børn til Aalborg. Men det er et ganske fejlagtigt Syn at have paa Aalborg. Vel er Byen ved Limfjorden ikke moralsk set bedre end andre Byer; men den er heller ikke værre. Man morer sig maaske nok

mere i Aalborg, end i andre af Danmarks større og mindre Byer, København undtagen, men det er ikke nogen usund eller overdreven Morskab.

Det strenge Arbejde fører det med sig. Der maa noget for noget. Uden Adspredelse og Hvile kan der f. Eks. ikke præsteres det store Arbejde, enhver Forretningsmand er nødt til at præstere i Aalborg. Konkurrencen er skarp, og der skal

Fra Aalborg Havn.

Dygtighed, rigt Initiativ og først og fremmest ihærdigt Arbejde til for at begaa sig. Enhver Handelsmand, som ligger paa den lade Side, bliver uhjælpelig kørt agterud af Konkurrenterne. Dette i Forbindelse med en stor og ret velstillet Middelstand og adskillige Fabriksanlæg, der hver for sig beskæftiger flere Hundrede unge Mennesker, giver Byen sit levende Præg.

Aalborg øser nu saa godt som udelukkende af de to Kilder: Havnen og Jernbanerne.

Ved Havnen er der altid Liv. Dampere kommer og Dampere gaar. Altid er der fuldt op af Skibe, der lossere eller indtager Last. Havnen er den væsentligste Indtægtskilde, hvoraf Aalborg øser, og omfattes med den ømmeste Kærlighed.

Men det er ikke alene fordi Skibsfarten Aar for Aar øges, at Aalborg er saa stolt og glad ved Havnen. Nok saa meget skyldes det, at Byen har Bevidstheden om selv at have skabt Sejlindløbet til Havnen. Ganske vist har Aalborg samtidig skabt gode Betingelser for Skibsfart paa Limfjordens øvrige Havnebyer, uden at disse har rørt en Haand eller betalt en Øre derfor; men hvad gør det. Aalborg løber af med Hovedparten af Profitten og Havnen betaler sig storartet.

Det er ikke for meget sagt, at uden Aalborgs store Bekostninger paa Sejlindløbet til Limfjorden ude ved Kattegat, havde Byen ikke været, hvad den nu er.

Adskillige troede, at de Millioner, der er medgaaet hertil, var Vejen til Byens Ruin; men det viste sig snart, at disse Sortseere tog grundig Fejl i deres Spaadom. Det blev tværtimod Vejen til Aalborgs Velstand.

I første Halvdel af forrige Aarhundrede havde Aalborg en Nedgangsperiode og blev overfløjet paa saa godt som alle Omraader af Aarhus.

Aar for Aar gik Byen tilbage, og dens Borgere var klar over, at der maatte gøres noget effektivt, hvis ikke alt skulde tabes, og saa var det, at man undfangede Ideen til at faa Hals Barre uddybet og derved gøre det muligt for større Skibe at anløbe Aalborg.

Hals Barre er en Sandbanke, der ligger tværs over Limfjorden ude ved Kattegat, og her var der kun en Vanddybde paa ca. 11 Fod. Store Skibe kunde altsaa ikke gaa over denne Barre ind i Limfjordens dybere Vand. Men der var lang Vej fra Ideens Undfangelse til dens Udførelse.

Limfjorden, i Baggrunden Nr. Sundby.

Aalborg maatte nemlig selv afholde alle Udgifterne. Man androg Ministeriet om Tilskud; men det blev nægtet.

Aalborg Byraad bevilgede da i 1859 et Beløb til Under-søgelse af Forholdene ved Barren, og i 1865 lod Handelsforeningen udarbejde Projekter til en Uddybning paa 12 – 14 Fod.

Atter gik man til Ministeriet og atter fik man Afslag. De Sagkyndige trak paa Skuldrene over den Daarskab at uddybe en Sandbarre. De mente, at den vilde tilsande lige saa hurtigt, som man gravede den ud.

Ogsaa Limfjordens øvrige Byer nægtede at yde Tilskud dertil, og der var altsaa ikke andet for Aalborg at gøre end selv vove Forsøget.

Aalborg bevilgede da 13,647 Kr. til en Uddybning til 12 Fod. Forsøget lykkedes; men der maatte frembringes en endnn større Dybde.

Ministeriet blev atter et Par Gange anmodet om Hjælp; men med samme Resultat som tidligere.

Og dermed tog Aalborg Bys Styrelse og Handelsforening fat paa egen Haand. Nu skulde der handles og ikke mere tigges om Hjælp.

I 1883 købte Aalborg en stor Dampmuddermaskine. Den kostede 200,000 Kr. Ikke engang Indførselstolden vilde Staten give Afkald paa. Men da denne Maskine tog fat, kom der for Alvor Gang i Sagerne.

Aar paa Aar blev Barrens Sejlrende dybere og dybere, indtil der i 1908 var frembragt et Sejlløb paa 200 Fods Bredde og 24 Fods Dybde.

Alle Skibe – selv de største – kunde herefter gaa ind i Limfjorden.

Med Glæde konstateredes det, at jo dybere Sejlrenden blev, desto mindre tilsandede den; men den største Glæde var dog, at selv om de øvrige Havnebyer ved Limfjorden havde det

gode Sejlløb gratis, medens Aalborg havde kostet Millioner derpaa, var det den sidste By, der saa godt som helt og holdent tog Fordelene. Aalborgs Handelsstand viste sig atter sit gamle Ry værdig, og Aar for Aar er Trafiken steget saa betydeligt, at man sidste Aar naaede at overgaa Aarhus, hvad Tonageafgangen angaar.

Men Aalborg har gjort mere endnu for at faa Sejlløbet fuldt moderne. Efter et Projekt, nu afdøde Havneingeniør

Fra Aalborg Havn.

Høeg udarbejdede, blev den fire Mil lange Indsejling fra Kattegat til Aalborg forsynet med et praktisk Ledefyrssystem, saaledes at Skibene ogsaa kan færdes paa Fjorden om Natten. Disse Ledefyr toges i Brug 1896 og kostede 35,000 Kr. Udgifterne til deres Vedligeholdelse er aarlig 6000 Kr.

Endelig har Aalborg anlagt en anelig Havn, der bestaar af Bolværker langs Fjorden og nogle større og mindre Basiner. Ogsaa Hals Havn har Aalborg anlagt, og nogle Anløbsbroer flere Steder paa Limfjorden er ligeledes bygget paa

Aalborgs Regning. Mellem disse Byer paa Fjorden er der fast Forbindelse, som besørjes af Dampbaaden „Frem“. Dette Skib tilhører Aalborg Havn og er indrettet baade som Isbryder og Bugserbaad.

Aar for Aar har Aalborg udvidet sit Havneanlæg. I Foraaet fuldførtes saaledes flere større Bolværksarbejder i Teglgårdshavnen, og i Sommer bevilgede Byen over en Million til Fornyelse af en Del af Bolværkerne langs Fjorden.

Skibsfarten paa Aalborg er som sagt i rask Stigning og den er meget omfattende. Der findes saa godt som ikke et Land i Verden, uden at et eller andet Firma i Aalborg har Forretninger med det.

Hovedeksporten er Cement.

Aalborg er i Udlandet berømt for Cementen, og mange af de største og mest kendte Byggeforetagender Verden over er opført ved Hjælp af Cement, der er fabrikeret paa en af de mange Cementfabriker ved Limfjorden.

Eksporten fra Aalborg til England er ligeledes stor. Hver Uge afgaar der en Dampers lastet med det gode Oplands Frembringelser: Flæsk, Smør og Æg.

Ogsaa den indenrigs Fart er stor. Som et Bevis herpaa maa det tages, at „Det forenede Dampskibsselskab“ i 1914 satte en stor, moderne indrettet Dampers – døbt „Aalborg-hus“ – ind paa Ruten Aalborg – København, og samtidig indførtes daglig Forbindelse i Sommermaanederne.

Dette er kun faa af de interessante Træk, der kunde nævnes, om Aalborg som Havneby.

Medens vi er ved Havnen, vil det være paa sin Plads at omtale den forholdsvis nye Toldkammerbygning, der ligger ved Østeraa.

Den er bygget 1900 – 1902 og er meget anelig. Arkitektonisk set hører den til Landets smukkeste. I denne Bygning hersker der altid Travlhed. Varer kommer og Varer fortoldes

Toldkammeret.

og bringes til Køberen. Toldstedet omfatter Nørre Sundby, Hals og Nibe samt Løkken, Gøl, Blokhus, Hou og Dokkedal Opsynsposter. Ude ved Jernbanestationen har Toldvæsenet ogsaa en Afdeling, der holder til Huse i en lille uanselig Bygning.

— — —

Den anden store Kilde, hvorf Aalborg øser, er Jernbanerne. Der kommer snart sagt Jernbaner fra alle Retninger ind til Byen.

Man faar her atter et Bevis paa, at Aalborg Handelsstand og Styrelse er vaagen og forstaar at skrabe til sig forinden andre kommer dem i Forkøbet.

Ligesom ved Havnen har Byraadet set, at det kunde betale sig at yde endog store Beløb for at gøre Aalborg til et Knudepunkt for Nordjyllands Jernbaner.

Af Kommunens Kasse er der derfor givet flere Tilskud til Anlægene af de private Jernbaner.

Atter har Heldet i Forbindelse med klart Fremsyn fulgt Aalborg. Byen staa nu saa godt rustet, hvad Færdselsvejene angaar, som tænkes kan, og Aalborgs Handelsstand er dermed bragt i Stand til at beherske Markedet i Nordjylland.

Aalborg er Nordjyllands Hovedstad og den er fortrinsvis bleven det ved Havnen og Jernbanerne.

Ingen Byer nord for en Linie Randers – Viborg kan skabe den nævneværdig Konkurrence. Aalborg er foran og ovenpaa med alt.

I gamle Dage, ja, det er forresten ikke saa mange Aar siden, kom Landboerne kørende til Byen i deres Køretøjer og staldede ind i en af de mange sføre Købmandsgaarde. Nu kommer de fleste med Togene. Der er Station ved hver eneste lille By. Og de kommer tit og ofte langvejs fra.

De mest betydende af de private Baneanlæg er ganske gode Forretninger. De tre af disse Baner arbejder sammen og benævnes under et: „Nordjyllands forenede Privatbaner“.

De begyndte Driften i 1899 og 1900 og oprettede straks en Centraladministration. De er fælles om Gods- og Lokomotivstationen samt om Værkstederne og en Del af Materiellet.

Ingen har været utilfredse med dette Samarbejde, og det er indlysende, at Driften derved bliver yderst økonomisk.

Ved disse Baner begyndte Driften med tre Tog daglig i hver Retning; men allerede kort efter viste det sig nødvendigt at øge dette Tal til fire, ja, paa en Del af Fjerritslev – Frederikshavn – Jernbanen kører der nu endog fem Tog i hver Retning.

De tre Baner betaler sig – som sagt – ganske godt. Bedst er Fjerritslev – Frederikshavn-Banen og derefter kommer henholdsvis Aalborg – Hadsund-Banen og Aalborg – Hvalsund-Banen.

De bugter sig alle gennem et stort og godt Opland, og ved Anlægene er der naturligvis gjort alt for at skaffe Station i de betydeligste Byer.

Anlægene maa vistnok siges at være saa praktiske, som det har været muligt at gøre dem. Naturligvis vil der altid blive enkelte større Strækninger, hvor der er langt til Jernbanerne; men for en Del vil disse Ulemper afhjælpes, naar en eller flere af de projekterede Baner bliver til Virkelighed.

Der arbejdes saaledes i Øjeblikket stærkt paa at faa lavet en saakaldet Tværbane, der skal gaa fra Aars til Als med Tilslutning til Hadsundbanen i Bælum eller Solbjerg. Endvidere

Aalborg Banegaard.

er der fornylig foretaget Forarbejder til Anlæg af endnu et Par Baner, som menes at faa Betydning for Aalborg.

Et helt Næt af Jernbaneanlæg vil Aalborg utvivlsomt være omspændt af inden mange Aar. Og hver Bane, der kommer, betyder øget Omsætning for Byens Handelsstand.

Foruden de private Baner nyder Aalborg godt af den østjydske Længdebane, der fra Nord og Syd fører ind til Byen.

Afgangsstationen er alle Baner fælles om. Derimod er der to Godsstationer – en, der tilhører Statsbanerne og en, der tilhører Privatbanerne.

Jernbanestationen, der er ganske køn og rummelig, er saa godt som ny. Den blev taget i Brug den 8. December 1902.

Det var Anlægget af Privatbanerne, der bevirkede, at den gamle Station blev for lille til at bestride Trafikken, og saa blev den nye bygget nogle hundrede Meter sydligere.

Nogen Luksus kan man ikke sige, at den nye Stationsbygning er udstyret med; men det er jo ogsaa det væsent-

Banegaarden.

ligste, at den - naar undtages enkelte særlige Lejligheder - er tilpas i Størrelse.

Perronerne er forbundet med hinanden ved en Tunnel. Fra første og andet Spor afgaar Statsbanetogene, og fra hver af Privatbanerne er en særlig Afgangsplads.

Da Jernbanestationen blev flyttet, anlagdes der samtidig et stort og moderne Spornet Syd og Øst for denne. Her er der udmærket Plads til Rangeringen.

Aalborgenserne er mere hjemmevant paa Jernbanestationen end Befolkningen er i de fleste andre Byer.

Det kommer af, at man skal med Toget for at komme i Skoven eller til Vesterhavet. Der findes først rigtig Skov nogle Kilometer syd for Byen.

Paa Sommersøndage kan man derfor se det glade Aalborg stævne mod Jernbanestationen og overfylde Togene, der gaar til Gistrup, Svendstrup, Skjørping, Mosskov, Løkken, Lønstrup, Sæby eller endog til Skagen.

Ligesom Aalborgenserne i den mørke og kolde Aarstid gerne vil more sig i deres By, ligesaa gerne vil de unge, som gamle, i Skoven om Sommeren.

Og har man da ikke en Jumbe – et meget yndet Køretøj i Aalborg – en Cykle eller Automobil, maa man med Toget.

Her har Privatbanerne stillet sig yderst velvillige overfor Aalborgenserne. Hver Søndag fra Maj til Oktober kan Publikum nemlig rejse Tur og Retur paa Enkeltbillet. Ogsaa Statsbanerne har i de senere Aar vist Imødekommenhed paa dette Omraade ved at indsætte billige Søndagstog sydpaa i Tiden fra midt i Juni til midt i August.

I en Omtale af Jernbanerne til og fra Aalborg maa ogsaa nævnes det største Ingeniørarbejde, der er udført her i Landet.

Det er den saakaldte faste Bro over Limfjorden, som alle Tog, der kommer nordfra, maa passere for at komme til Aalborg.

Denne Bro blev afleveret af de franske Ingeniører den 7. Januar 1879.

I Aarene forud vedligeholdtes Forbindelsen nord paa og syd fra ved Hjælp af en Færge; men det var ikke en praktisk Ordning, og det var heller ikke nogen god Forretning.

Et Stykke af Broen er paa Midten indrettet til at svinge ud, saaledes at Skibe kan passere. Dette Arbejde foregaar ved mekanisk Kraft, og til at forestaa det, er der ansat en Vagt, som Dag og Nat opholder sig i Broens Taarn. Denne Vagt har endvidere den Bestilling at skulle følge hvert Tog over

Carl Goelè,
Trafikinspektør.

F. 1864 i København, 1880 i Statsbanernes Tjeneste, 1898 Overassistent, 1913 til Aalborg som Trafikinspektør.

C. Wolf,

Stationsforstander, R. af D.

F. 1857 i Aarhus, 1872 i Statsbanernes Tjeneste, Stationsforstander 1893 i Nykøbing M. og 1909 i Aalborg. Bestyrelsesmedlem i flere Foreninger.

Oscar Fålon,
Godsexpeditør.

F. 1861 i Hillerød, Officer til 1881, derefter i Statsbanernes Tjeneste, 1899 Chef for Godsbanegaarden, fra 1903 kgl. Udnævnelse. Udgiver af Sagregister til Statsbanernes Ordresamling.

V. S. Wendelboe,
Overassistent,

F. 1867 i Randers, ansat ved Statsbanerne 1883, Assistent 1884, Overassistent 1903.

Broen. Denne Forholdsregel er truffet for at sikre, at den Del af Broen, der kan svinges ud, er forsvarligt lukket.

Kommer man til Aalborg med Jernbanen, imponeres man straks udenfor Banegaarden. Der findes en stor Plads med

en – særlig om Sommeren, naar Blomsterne staar i Flor – smukt beplantet Plæne. Lige overfor Banegaarden ligger et af Byens største Hoteller med det ikke ualmindelige Navn „Hafnia“. Hele Kvarteret omkring Banegaarden er pænt og gør et ret imponerende Indtryk.

Dette Kvarter er nyt. Da Jernbanestationen blev flyttet for 13 Aar siden, skød her et stort Kvarter op, og det har siden udviklet sig stærkt og gør det endnu.

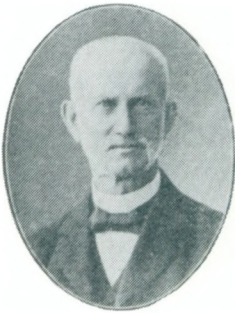

„Den faste Bro“ over Limfjorden.

Det danner i Virkeligheden Begyndelsen til Aalborg Bys Fornyelse eller om man hellere vil: Aalborgs Modernisering.

Den ene store Karré rejste sig efter den anden paa den tidligere flade Mark, og paa nogle faa Aar havde Aalborg faaet hele det Kvarter, der ligger syd for Danmarksgade.

De nye Bygninger pyntede svært op i Landskabet og bevirkede, at man begyndte at modernisere paa det gamle, som fandtes i Byen. Omtrent paa samme Tid foregik en rivende Udvikling og Bebyggelse af det vestre Kvarter.

Jacob Bang,

Toldkasserer, R., D.-M.

F. 1844 paa Fyn, 1861 Sekondleutnant, 1866 Toldassistent, 1885 Toldkontrollør i Odense, 1903 Toldkasserer i Aalborg. Deltog i Krigen 1864 som Sekondleutnant.

Ivar Tybjerg,

Havneingeniør.

F. 1875 i København, cand. polyt. 1899. Deltog derefter i forskellige Ingeniørarbejder her og i Udlandet indtil 1905, da han ansattes som Assistent hos Havneingeniør Høeg, Aalborg. Efter dennes Død i 1915 Havneingeniør i Aalborg.

I Aarene siden har den indre By forandret sig meget.

Den nye Tid kræver en ny By. De gamle Bindingsværkshuse forsvandt et efter et, og flere nye Ejendomme opstod lig Fugl Phønix paa Stedet, hvor det gamle havde staaet.

Saaledes er Tiden. – Ubarmhjertig overfor det gamle. Man føler ikke Trang og har navnlig ikke Raad til at bevare det gamle for det gamles Skyld.

Selv om en ældre og frønnet med gammeldags Billedskærer-kunst prydet Bygning er nok saa hyggelig at se til og velbevaret, trods fire fem hundrede Aars Brug, og selv om en saadan Bygning har aldrig saa stor arkitektonisk Interesse, saa maa den dog væk til Fordel for et mindre solidt men efter vore Tids Begreber mere smukt, stateligt stort og indbringende Bygværk.

Denne Moral har været fremherskende i de sidste Tiaar i Aalborg. Mange af de gamle Bygninger er i den Tid revet

R. P. Hegelund,
Stationsforstander.
F. 1862 ved Silkeborg.

Carl Fryd,
Telegrafbestyrer.
F. 1854 i Nyborg.

ned, og overfor de faa, der endnu er tilbage, vil der sikkert ikke længe blive vist Skaansel.

Af de rigtig gamle Aalborgkvarterer er der kun nogle faa krogede og snævre Gyder tilbage. Af de mange Kanaler, som Byen engang har været gennemskaaret af og hvorom Vesteraa og Østeraa minder, er der ingen tilbage. De er alle fyldt til, Gader er anlagt og Huse byggede ovenpaa.

Paa det Sted, hvor det sidste Aaparti forsvandt, ligger nu Østeraa.

Den var i gamle Dage, særlig om Aftenen, Samlingsplads for Byens Indvaanere, der ønskede at drøfte Dagens Nyt, og her vældede den Kilde frem, som Byens Døtre og Tjenestepiger blev sendt til for at hente Vand.

Et moderne Gadestykke, nybrolagt eller nyasfalteret, med nye Huse paa hver Side er anbragt i Stedet, og omtrent paa det Sted, hvor Kilden sprang, staar nu Kong Christian IX's Rytterstatue.

Men netop her mellem alt det nye ligger der noget af det ældste Bygværk, Aalborg kan fremvise.

Det er Jens Bangs Stenhus.

Aalborg Byråds Mødesal.

Dette Hus hører til Aalborgs Seværdigheder, og saa stolte er Borgerne over det, at enhver Fremmed først og fremmest bliver præsenteret for det, naar de skal se paa Byen, og alle, der ikke har set det før, forbavsnes. Tænk, saa flot og stort et Hus kunde man bygge i 1624.

Hvorledes vil de fleste Ejendomme, der opføres i Nutiden, se ud om blot et halvt Hundrede Aar? Og denne virkelig smukke Bygning med de harmoniske Linier, har nu staaet i snart 300 Aar og kan efter alt at dømme staa i Aarhundreder endnu. Den blev opført paa en Tid, da man først og fremmest byggede af Glæde over at have Raad til at bygge, og saa byggede man solidt og saa kønt, som Bygherren havde Smag til.

Hvor maa denne Bygning, der ved sin Størrelse og med Ornamenten rigt prydede Façade, aftvinger Beundring den Dag i Dag, være bleven set op til i sin Ungdom. Den var da den største Privatbolig i Byen. Kun Budolfis og Frue Kirkes Taarne ragede højere op.

Flere Gange i Aarenes Løb har det været nødvendigt at restaurere lidt hist og her paa „det store Stenhus“, som det kaldtes i gamle Dage; men som Helhed betragtet er den bevaret i den oprindelige Skikkelse.

Ved Siden af Jens Bangs Stenhus ligger en anden gammel Bygning. Den er ret uanseelig, men har dog stor historisk Værdi. Det er Raadhuset.

Udvendig er denne Bygning bevaret i den gamle Byggestil, men indvendig er der ikke meget af det oprindelige tilbage.

Den er bygget fra 1759 – 62 og huser nu bl. a. Kontorer for Borgmesteren og Byraadssekretæren i Stuen, paa første Sal ligger Byraadssalen samt Lokaler for Udvalgene og Hjælpesbestyrelsen.

I Byraadssalen, hvor Byens Raad hver Mandag diskuterer Byens Anliggender, er der ikke forandret meget paa det op-

rindelige. Der findes gammeldags Parketgulve, gamle Malerier paa Væggene og paa Loftet et sjældent stort og smukt Relief-billede udført i Gips.

Disse Bygninger er hver for sig ægte Perler, hvad Danmarks ældre Byggekunst angaar.

Men der findes flere. Her skal blot nævnes „Ellen Marsvins Hus“ og den gamle Gaard, der nu tilhører Etatsraad Klingenberg.

De gamle rige Købmænd i Aalborg byggede imidlertid mere

Pladsen foran den nye Banegaard.

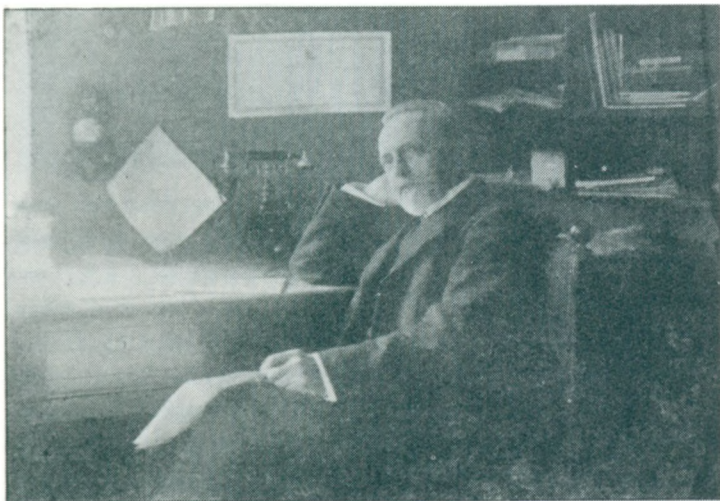
end kønne private Boliger. De byggede ogsaa Klostre og Kirker.

Det gamle Hellingaandskloster med de gothiske Hvælvinger er et Minde derom. Og den smukke Budolfi Kirke ligeledes. Højt ligger denne Kirke, og derfor kan den ses milevidt ud i Omegnen. Frue Kirke var ogsaa engang et Minde om gammel Byggekunst; men efter Branden blev den opført i en nyere Stil, og den formaar lige saa lidt som den nye Vor Frelsers Kirke at fængsle Beskueren, som Budolfi Kirke gør det.

Charles Brun, Stiftamtmand, K. af D., DM.

Født 1866 i København, cand. jur. 1888, Auditor 1895, Stiftamtmand 1905, Finansminister 1908 og derefter tilbage til Aalborg som Stiftamtmand. 1913 Byrådsmedlem.

F. Bornemann, Borgmester, R. af D., DM.

Født 1854 i København, cand. jur. 1878, i Indenrigsministeriet 1880, Fuldmægtig 1894, Borgmester 1897. Formand for Kunstmuseet og Kunstforeningen og for nogle Privatbaner og Aktieselskaber.

Af de gamle, ærværdige Kvarterer findes endnu nogle. De har for fleres Vedkommende saa snurrige Navne som Latiner-gyden, Tiendeladen, Klokketøbegyde, Vandgyde.

I disse snævre Gyder kan man endnu drømme sig tilbage til Fortidens Aalborg; men den nye Tid har som sagt slettet en Del af dem i de sidste Aar.

Administrationsbygningen.

Ogsaa Slottet – det gamle Aalborghus – maa nævnes. Dets gamle Bygninger staar endnu; men af de gamle Volde og Grave, der engang har været omkring det, er der ikke mere tilbage. Der var for nogle Aar siden Tale om at lade det ombygge. Heldigvis opgav man en saadan Vandalisme.

Aalborg var ved det sidste Aarhundredskifte endnu den mest ærværdige og typiske gamle By i hele Landet. Nu er den lige

ved at være en af de nyeste. – Den ubarmhjertige Udvikling spores overalt. Mest gennemgribende er Anlægget af Boulevarden.

Dette stortilede Gadeprojekt blev Ideen undfanget til omtrent samtidig med, at Banegaarden flyttedes og det nye Kvarter voksede op deromkring. Der hengik dog nogle Aar, inden Byraadet bestemte sig til at foretage Anlægget deraf.

Flere dygtige Ingeniører fremkom med Projekter; men det var ret vanskeligt at opnaa Enighed om, hvor den nye Gade skulde gaa. Nogle holdt paa den lige Linie, andre syntes bedre om det saakaldte Østeraaprojekt.

Det sidste Forslag vandt Flertal og blev udført. Det skar gennem flere gamle Stræder og gik over adskillige gamle Rønner. De maatte væk, og senere fornyedes ikke alene

Odd Fellow Palæet.

det Kvarter, hvorpaa Boulevarden ligger, men ogsaa, særlig for den østre Sides Vedkommende, en Del af Kvarteret deromkring.

Østeraaprojektet følger Østeraas gamle Leje, og krævede blandt andet, at Vinhandler Weiles anselige Gaard og Kommunens Fattiggaard maatte fjernes. Men man opnaaede den Fordel, at den nye Gade kom til at danne direkte Forbindelse mellem Banegaarden og Havnen.

Gennemførslen skete paa 3 Aar.

Nu har Aalborg en storstilet og moderne Gade. Og den er tillige en smuk Gade. Man har heldigt undgaaet det ensformige Præg, der som Regel hviler over en Gade, som er opstaaet i Løbet af faa Aar. Der findes bogstavelig talt ikke to ens Huse; men for de flestes Vedkommende gælder det, at de er nydelige og dekorative. — I disse Dage er Boulevarden bleven færdig,

Crome & Goldschmidts Hjørne paa Bispensgade.

hvad Bebyggelsen angaar. En stor ny Ejendom har i Sommerens Løb rejst sig paa Hjørnet af Danmarksgade, og paa den gamle „Bleggaard“s Grund er der ligeledes i Sommer opført en anselig Bygning.

I denne Ejendom er Byens smukkeste og mest rummelige Biografteater installeret.

Dermed er Boulevarden fuldført.

Blandt de mange prægtige Bygninger

maa først og fremmest nævnes Administrationsbygningen.

Den opførtes 1911 – 12 og afgiver bl. a. Lokale i Stueetagen for Aalborg Kommunes Administration, medens Amtsraadet holder sine Møder paa første Sal. Desuden findes der i denne Bygning Lokaler for Ligningskommissionen, Kontorer for Kæmneren, Stadsingeniøren og Kommunebogholderen.

Lige overfor ligger Odd Fellow Palæet, en fornem, stilfuld Bygning. I Stuelokalerne findes en moderne Restaurant, medens der i en Del af første Etage er indrettet Mødesal for Frimurerlogen „Ansgar“ – Interpendent Orden af Odd Fellows Loge Nr. 27. Ordenens højeste er Malermester Anton Lassen.

Da Boulevarden blev gennemført, var der meget delte

Meninger om dette Kæmpeprojekts Rentabilitet. Ikke faa mente, at det stor-slaaede Byggeri vilde medføre en Mængde Krack blandt Byens større Bygningshaandværkere; men dette er heldigvis ikke sket, og der er heller ikke Udsigt til, at det vil ske. Maaske har enkelte Bygherrer blindt troet paa, at Boulevarden, straks den blev færdig, skulde vise sig som Aalborgs Hovedgade, og i denne Tro om rivende Guldstrøm-

Koncert paa Beiers Hotel i Anledning af „Asfaltfesten“.

me spændt sig haardt for; men selv disse Sangvinikere har hidtil klaret sig. De fleste saa derimod sundt og forstaaende paa Forholdene og var klar over, at man ikke med et Slag kan forvandle Byens Handelscentre. Ad Aare vil det utvivlsomt blive ganske godt at være Grundejer paa Boulevarden; men man faar intet

Hotelejer Beier.

for intet. Der skal nogle magre Aar til, inden man kan vente de fede.

At Grundene er steget i Værdi, siger sig selv. De Arealer, der er raseret, var før Gennemførslen ansat til en Ejendomsskyldværdi af ca. 1 Mill. Kr., nu er de ansat til godt $3\frac{1}{2}$ Mill Kr. Tidligere var der et samlet Gadeareal paa 9,443 Kvadratalen, nu er der 20,774 Kvadratalen. Af Lejligheder var der før Gennembrudet 156, væsentligst smaa trange Stuer

og kun faa Butikker – nu er der 184 Lejligheder, og Butikker i saa godt som hver eneste Ejendom. Det samlede Antal af Beboere var tidligere 689. Nu er der et lignende Antal.

De fleste Lejligheder og Butikker blev straks lejet ud og alle Forretninger gaar tilsyneladende godt.

Nu har Aalborg et yderst moderne Gadeanlæg midt gennem Byen, og Kommunens Udgifter dertil har kun andraget ca. 400,000 Kr.

Mange Mennesker færdes daglig paa Boulevarden – der i Parantes bemærket slet ikke er nogen Boulevard, men en Gade – og som Promenadegade bliver den anvendt i stedse stigende Grad.

Men Ret skal være Ret. Trods Boulevardens festlige Gadebelysning om Aftenen, og trods de brede, flisebelagte Fortouge og den brede Kørebane, trods Boulevardens Skønhed, lyse og renlige Udseende er og bliver Bispensgade dog Byens Hovedgade.

Den er kroget og smal, nærmest livsfarlig at færdes paa i Strøgtiden; men Hovedgaden er den alligevel.

I Bispensgade kan man i Promenadetiden være sikker paa

at løbe paa Venner og Bekendte, og i Bispensgade gør man sine Indkøb, og der ligger de store Magasiner

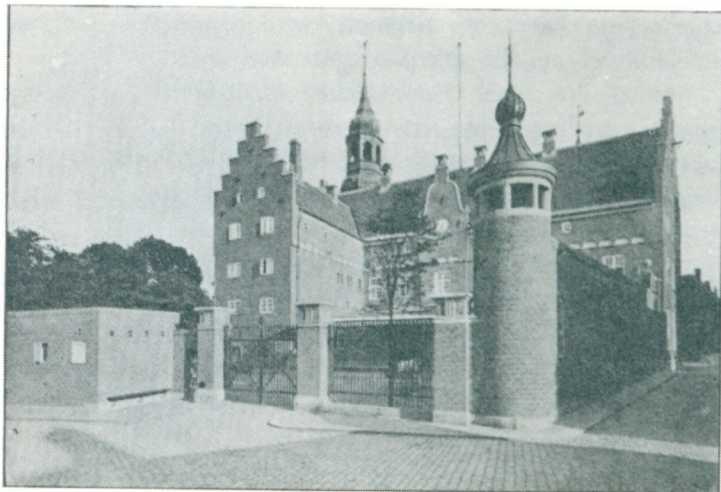
Fornylig er denne Gade bleven asfalteret, og er dermed gjort saa moderne, som den kan gøres. Ogsaa Torvet er bleven lagt om, for en Del asfalteret og for en Del udvidet hvad Fortougene angaar, samt forsynet med en mere tidssvarende Belysning.

Omtrent midt i Bispensgade ligger det landskendte Beiers Hotel med dets yderst originalt indrettede, men hyggelige Lokaler. Hr. Beier lod Hotellet opføre 1894. Allerede 1900 maatte han udvide. Da byggedes den første moderne Palmehave i Aalborg. I disse Lokaler udfolder der sig Dag og Aften et muntert Liv.

Men Aalborg har ikke, som de fleste andre Byer, et Hotel, hvortil kun det finere Publikum søger; man kommer paa dem alle, fordi der ikke snobes i Limfjordsbyen. Denne modbydelige Klassificering, som finder Sted i mange andre Byer, kendes slet ikke i Aalborg.

Bredegade.

Posthusets Bagside.

Embedsmændene og Byens Rige blander sig med de jævne Befolkningslag saavel i Teater som paa Hoteller og Restauranter.

I Aalborg er der imidlertid meget mere interessant at se end netop Boulevarden og Bispensgade. Disse to Gader repræsenterer ganske vist hver for sig et meget interessant Stykke Aalborg, ja, man kan tildels sige, at de, hvad selve Gadeanlægene angaar, er Kontraster – viser den ny og den ældre Tid; men den ældgamle Tid er der dog ikke Minder tilbage fra i selve Bispensgade. Dem skal man, som tidligere nævnt, søge spredt omkring i Byen.

Gaar man en Tur gennem Gaderne, fanges Øjet snart her, snart der af noget sjældent og interessant.

Oppe paa Algade ligger den store nye Post- og Telegrafbygning.

I Stuelokalerne holder Postvæsenet til Huse, og i første Etage residerer Telegrafvæsenet.

Bygningen er rummelig, tidssvarende og særdeles smuk saa-

vel ud- som indvendig. Særlig er Opgangen til Telegrafstationen, hvorfra det Billede er taget, som indleder dette Værk, meget betagende.

Ved Siden af Posthuset staar en stor Sten, som bærer Indskriften: „Herfra maales Landevejene“. Denne Sten er, i Modsætning til de Kilometerstene, der pryder Landevejene, et rent Pragtværk m. Springvand og en stor Stenkumme foran.

Nede paa Torvet har Telefonstationen sit Hus. Aalborgenserne holder meget af dette nymoderne Apparat. Der findes nu ca. 2500 Abonnenter i Aalborg mod ca. 300 for 25 Aar siden.

Som alle andre Byer har Aalborg sit Politi. Men det har rigtignok været stedmoderlig behandlet i mange Aar.

Nu lysner det endelig. Om et Aars Tid vil der være en flunkende ny Politistation færdig, og i denne bliver der – i Modsætning til, hvad der er Tilfældet i den nuværende, der er installeret i en gammel faldefærdig Rønne i Stormgade – god Plads, lyse og rummelige Lokaler og tidsvarende Forhold for Politiet at arbejde under.

Den kommer til at ligge bagved Administrationsbygningen

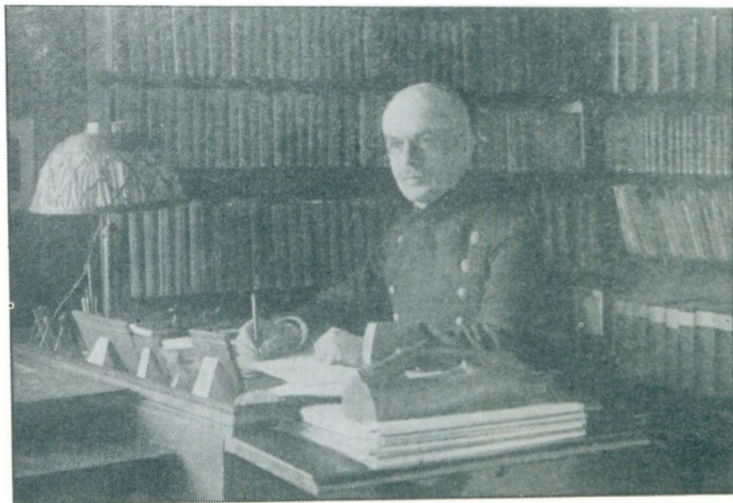

Maalestenen.

med Façade ud mod Rantzausgade. Da der ikke bliver Plads til et tilstrækkeligt Antal Celler i den ny Station, bibeholdes den gamle Cellebygning i Gabelsgade.

-- -- --

Af de kommunale Institutioner skal forøvrigt omtales følgende: Teatret. Aalborg har selvfølgelig ogsaa et Teater, endda et ganske pænt Teater, og — hvad der er det mest sjældne — det er Kommunen, der ejer Teatret.

Politimester Ole Kirk.

Det blev opført af fhv. Teaterdirektør Julius Petersen, der i 1902 lod Scene og Façade ombygge saaledes, at det blev et af Provinsens hyggeligste Skuespilhuse.

Hr. Petersen vilde imidlertid gerne vise Aalborg Erkendtlighed, og derfor tilbød han for nogle Aar siden paa visse Betingelser at forære det til Aalborg Kommune. Da kunde Raadet ikke tage imod Gaven; men sidste Aar, 1914, da Tilbudet blev fornyet, gik Byraadet ind paa med Tak at over-

Poul Svanholm,
Overretssagfører.
F. 1869 i Soelbjerg Sogn, cand. jur. 1896.
Sagfører i Aalborg 1899, Byraadsmedlem
1906.

C. J. Hvidegaard,
Kommunelærer.
F. 1859 ved Hjørring, ansat ved Aalborg
Skolevæsen 1881. Byraadsmedlem, Formand
for Skoleudvalget.

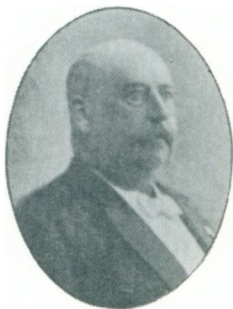
V. Børsholt,
Bagermester.
F. 1863 i Sæby. Etabl. 1890. Byraads-
medlem, Formand for Bagermestrenes
Rugbrødsfabrik.

Jens Paulsen,
Forretningsfører.
F. 1868 paa Fanø, cand. phil. 1888. By-
raadsmedlem, Formand for de samvirkende
Afholdsorganisationer i Aalborg.

tage Teatret, mod at Hr. og Fru Petersen faar en passende Livrente.

Kommunen lod i Løbet af afvigte Sommer foretage en Del Forbedringer af Garderobeforholdene for Skuespillere og Publikum, samt enkelte andre gennemgribende Fornyetelser, ialt til et Beløb af godt 50,000 Kr. Nu har Byens store Teater-

H. Klingenberg,
Etatsraad, R. af D.

F. 1848 ved Nibe, Medlem af Byraadet,
Direktionen for Aalborg Hypotekforening,
Diskontobankens Bestyrelse m. m.

Knud Petersen,
Stiftskasserer, R. af D.

F. 1845 ved Bogense, 1875 Sagfører i Aalborg,
1892 Stiftskasserer, 1895 adm. Direktør
for Aalborg Hypotekforening, Formand
for Diskontobankens Bankraad m. m.

publikum et saa moderne Skuespilhus, som det har været muligt at lave ud af det gamle.

Til at forestaa Ledelsen har Byraadet nedsat et Udvalg.

Aalborgenserne holder meget af at gaa i Teatret, og derfor søger alle Provins-Teaterdirektører til Aalborg med det størst mulige Antal Forestillinger. I den Del af indeværende Sæson, der er gaaet, har der været spillet mindst to Aftener om Ugen, og paa en enkelt Undtagelse nær, altid været fuldt Hus.

Efter Nytaar bliver der, som sædvanlig, fast Teater i et Par Maaneders Tid.

Bibliotekerne. I Aalborg findes to Biblioteker, hvoraf det ene – Folkebiblioteket – er overtaget af Kommunen. Det er oprettet 1895 paa flere Borgeres Initiativ og har en Bogsamling paa ca. 7000 Bind. Dette Bibliotek er det mest populære.

Det andet kaldes Aalborg Stifts og Amts og Katedralskoles forenede Biblioteker. Det er betydelig større end Folkebiblioteket, ialt rummer det ca. 40,000 Bind. Det er ogsaa betydelig ældre. Grunden til det blev lagt, da Biskop Thestrup i

1718 lod Budolfi Kirkes Bogsamling, der i mange, mange Aar havde været i et fugtigt Kammer bag Alteret og var stærkt medtaget af Møl og Mus, bringe til Hospitalsbygningen. I 1887 sammensmeltedes Biblioteket med Katedralskolens Bibliotek.

Sygehuse. Aalborg har et stort og i enhver Henseende moderne indrettet Sygehus. Det blev opført 1879 paa den gamle Ladegaards Grund. I 1912–14 blev det ombygget og betydelig udvidet. Som Overlæge fungerer den for sin Dygtighed i vide Kredse kendte Dr. Erik Christensen.

I Sommer indviedes et Tuberkulosehospital, der er beliggende bag Plantagen ved Skovbakken.

Samtidig med en Omtale af Kommunens Sygehuse bør nævnes det ved Hobrovejen liggende Sygehus for Aalborg Amt. Ogsaa det er nyt, idet det toges i Brug 1911. Stort, rummeligt og med særlige Hensyn til den moderne Kirurgis Fordringer er, hvad der kort kan siges om dette smukke Sygehus.

Kommunehospitalet.

Udlevering fra det kommunale Køkken.

Desuden findes der et ældgammel Militær-sygehus i Aalborg. Men dets Saga er snart ude. Om et Aars Tid vil der være et nyt færdigt.

Som de fleste Byer, har Aalborg sit Alderdomshjem, og der er ogsaa en Fattig-gaard. Begge er ret

tidssvarende. Desuden findes flere private Institutioner, hvori gamle Mennesker kan faa gratis Ophold Resten af deres Liv.

Kommunalt Køkken. Aalborg er imidlertid Foregangs-by paa flere Omraader. Byen har et kommunalt Køkken, en Institution, som ingen andre Byer endnu har, men som flere sikkert faar i den nærmeste Fremtid – efter Aalborgs Mønster. Det er et af Byraadets virksomme, kvindelige Medlemmer, Fru

Christine Jensen Storch,
F. 1872 ved Kjellerup. Medlem af By-
raadet, i Bestyrelsen for Aalborg kom-
munale Vælgerforening, Dansk Kvinde-
samfund og „Børnenes Vel“.

Niels Olsen,
Stadsingeniør.
F. 1868 ved Køge. 1894 til Aalborg som
Assistent hos Stadsingeniøren, hvilket Em-
bede overtog 1912.

Jensen Storch, der er Formand for denne Institution. Der laves hver Dag fem Hundrede Portioner Mad bestaaende af to Retter, og ved god Økonomi er det lykkedes at fremstille Maden til godt 26 Øre pr. Portion. Den sælges for 25 Øre, og der er vældig Tilslutning til dette Køkken.

Torvehallerne. Der er heller ikke ret mange Byer, der har bygget Boder til Slagterne, som staar paa Torvet om Lør-

Torvehallerne.

dagen. Det har Aalborg. Paa Kloostertorvet blev i Aaret 1900 opført en Bygning med 32 Boder. Det kneb til at begynde med at faa dem udlejet; men nu gaar det bedre. Selvfølgelig kan ikke alle de Slagtere, der ønsker at staa paa Torvet, være i disse Boder, saa Torvet er — hvad man mente delvis at kunne undgaa — alligevel fyldt med Teltboder.

Elektricitetsværk, Gasværk og Vandværk har Aalborg selvfølgelig ogsaa, og alle disse Virksomheder er ret nye og betaler sig udmærket.

Brandvæsenet fik en ny Station, beliggende bag ved Administrationsbygningen for halvandet Aar siden. I gamle Dage hærgedes Byens tætbyggede Kvarterer ikke sjældent af en Ildebrand. Nu, da Byen er langt bedre udrustet med Slukningsmateriale end tidligere – der er baade Automobil-sprøjte og Dampsprøjte – er der meget sjældent noget videre for Brandvæsenet at gøre – heldigvis.

Det indvendige af Kreaturstaldene paa Kvægtorvet.

Som man ser, er den for en halv Snes Aar siden mest gammeldags By i Landet nu fornyet paa mange Omraader. Hvorvidt en saa hurtig og selvfølgelig kostbar Fornylse paa saa godt som alle kommunale Omraader er sund, kan der med Rette være delte Meninger om. Men her er ikke Stedet for pro & contra.

Aalborg er fornyet – paa mange Omraader er den endog „foran“ mange danske Provinsbyer; men om denne Fornylse skal blive ved i samme Tempa maa Borgerne bestemme. Det

er jo dem, der skal betale Skatten. Og at Skatten stiger, naar der næsten hvert Aar praktiseres noget nyt, er en Selvfølge; dog er der et Felt, hvor Aalborg ikke følger med Tiden, og det er hvad de elektriske Sporvogne angaar.

I Aalborg kører man med Hestedrosker eller Automobil. Paa disse Omraader staar Byen ikke tilbage, hvad Vognenes Luksus angaar, for nogen dansk Provinsby — ja, end ikke for selve Hovedstaden.

Men elektriske Sporvogne er der ingen af.

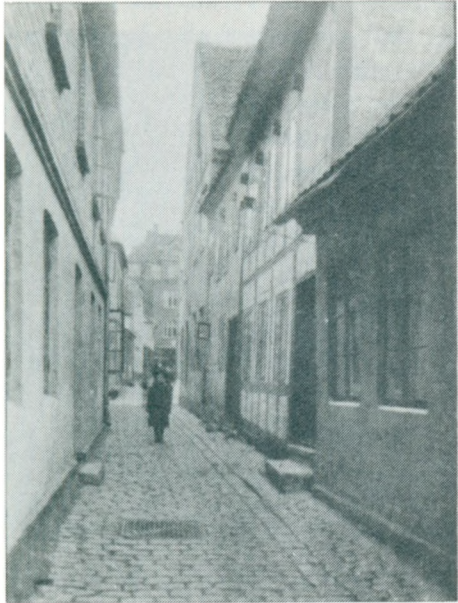
For dem, der gerne ønsker elektriske Sporvogne, maa det være en Trøst, at de kommer inden mange Aar.

Byraadet har flere Gange drøftet denne Sag og var ogsaa kommen ret vidt i Forhandlingerne; men saa udbrød Krigen, og den blev Skyld i, at

Anlægget af Sporveje blev udsat til efter Krigen; men saa er det ogsaa ret sikkert, at Anlægget besluttes.

Der kan intet siges om, hvor omfattende et Spornet, der anlægges; men der er Grund til at tro, at Nørresundby, Hasseris Villakvarter og Vejgaard inddrages under Driften.

Musæet. Som de fleste andre danske Købstæder har Aalborg ogsaa sit Musæum.

En af „Gydeerne“.

Det er installeret i den store graa Bygning paa Algade. Set udvendig fra skulde man ikke tro, at denne stilløse Ejendom husede større Kunstskatte – men man kan jo ikke altid skue „Hunden paa Haarene“.

Aalborg Musæum rummer endog adskillige Perler i sin store Skulptursamling. Der er bl. a. Modeller og Skizzer fra Thorvaldsens, Bissens, Freunds og Jerichaus Værksteder – Arbejder, der for de flestes Vedkommende aldrig er bleven udført i andet Materiale eller andre Eks-

emplarer. Her findes saaledes Thorvaldsens Gibsmodel af „De tre Gratier“, som ved Kunst-

Udsigt fra Vandværket over Hasseris Villakvarter. I Baggr. ses Limfjorden og Øen Ojøl.

nerens Hjemrejse fra Rom blev slaaet i Stykker. I restaureret Stand findes denne Model nu i Aalborg Musæum.

Hvad Malerisamlingen angaar, da er denne ret righoldig. Der findes Malerier af baade Anna og Michael Ancher, Krøyer, Locher m. fl. Dels ved Gaver og dels ved Indkøb er det lykkedes at faa en endog fin Samling Malerkunst.

Musæet har tillige en historisk Afdeling, der omfatter en stor Samling Oldsager, en Møntsamling og en historisk Samling. Særlig værdifuld er en „Aalborg“-Stue fra 1620.

Ved Bidrag fra Stat, Amt og Kommune blev Musæets Bygning opført 1878 – 79. 1893 blev den udvidet betydeligt.

Garnisonen. Aalborg er ogsaa Garnisonsby, men det er ikke i stor Stil. Garnisonen bestaar af 10. Linjeregiments 9. og 30. Bataillon, og af 15. Regiment, der bestaar af 39., 40. og 50. Bataillon.

Kommandant er Oberst A. T. Hammelev. Midt paa Nytorv ligger Hovedvagtbygningen, hvori de militære Kon-
son ogsaa sit Or-
torer og Vagtstuerne er indrettet. I en Sidebygning ligger den militære Arrest. Nogen Kaserne haves ikke i egentlig Forstand. Soldaterne er for største Parten indkvarteret i private Kaserne omkring i Byen. – Naturligvis har Aalborg Garni-

A. T. Hammelev,
Oberst. R. af D., DM.
Født 1854.

af Limfjorden. – Denne Bro, der bæres af Pontoner, er godt 50 Aar gammel. Den blev indviet den 9. Oktober 1865 af Kong Christian IX og fejrede forleden 50-Aars Jubilæet forbunden med en større Fest.

I gamle Dage vedligeholdtes Forbindelsen ved Hjælp af smaa Færger; men de kunde ikke nær bestride den ret store Trafik paa tilfredsstillende Maade.

Og saa gik man da endelig i Gang med Anlægget af en Pontonbro. Atter viser Aalborg sig som Byen, der siger det forløsende Ord. Uden Aalborgs driftige Handelsstand, var Brospørgsmaalet sikkert bleven udskudt i mange Aar.

Broens Konstruktion er yderst primitiv, og Gang paa Gang

har Isen sprængt Pontonernes Ankerkæder saaledes, at en Del af Broen kom i Drift. Sidst skete dette i Vinteren 1914. Men trods de betydelige Udgifter ved disse Ødelæggelser og trods en ikke billig Vedligeholdelse, er der den Dag i Dag over 1 Mill. Kr. i Broens Kasse.

Mange Gange har man talt om at faa Bropengesystemet ophævet, og lige saa tit har man talt om at faa Pontonbroen

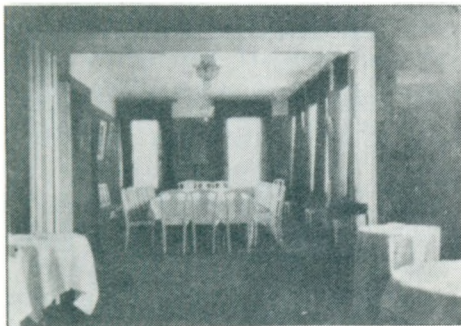
Pontonbroen.

erstattet med en bredere, fast Bro; men endnu er det kun bleven til Snak.

Allerede, da Broen fejrede 25-Aars Jubilæum, talte man om de forannævnte Forbedringer. Ved 50-Aars Jubilæet forleden talte man om det samme, og der bliver nu udskrevet en Konkurrence til Bygning af en fast Bro, og naar den 3-aarige Koncession, der fornyedes fra Statens Side ved Jubilæet i Aar, er udløbet, bliver det sikkert til Alvor med en forbedret og fri Passage over Limfjorden.

Pontonbroen er 922 Alen lang og bæres af 45 Pontoner. Paa Midten findes en Svingbro, hvorigennem Skibe kan passere.

Forlystelseslivet. Som alle ved, morer Aalborg sig; men det skal siges straks, at Trangen til Forlystelse ovenpaa Dagens Slid gennemgaaende er af den nobleste Art. Som tidligere bevist, er Borgerne saa langt fra henfaldet til Udskejelser, som mange – og det er særlig Mennesker, der slet ikke kender Aalborg – vil vide at fortælle. – Verden er jo fuld af Misforstaaelse og Misundelse. Et Menneske, der tilsyneladende er lidt mere levende end andre, faar let Skyld for allehaande ondt. Og saaledes er det gaaet Aalborg.

Odd Fellows Selskabslokaler.

Men Aalborgenserne er heldigvis ikke saa smaalige, at de tager ringeste Notits af alle disse fejlagtige Beskyldninger. En god Samvittighed hjælper til at tage mangt og meget let.

Hvad morer man sig da med, vil maaske en og anden spørge.

Der er f. Eks. de litterære Aftener, som Byens Forfatter, Lærer K. K. Nicolajsen, har arrangeret sammen med Boghandler Viggo Madsen, og hvortil der Aar efter Aar er stadig større Tilslutning. Ogsaa til alle store og virkelig fine Koncerter samles et talrigt Publikum. Og i Teatret er der saa godt som altid fuldt Hus.

Byens største Koncertlokale, „Apollo“, der er beliggende bag ved Beiers Hotel, huser hver Aften saa mange Mennesker, som det store Lokale kan rumme. Og desuden samles der altid

Odd Fellow Palæets Palmehave.

talrige Gæster til Eftermiddags og Aftenkoncerterne paa Byens Hoteller og i Odd Fellow Palæets Restaurant.

Varieteen paa Frederikstov har ogsaa sit store Publikum, og Byens mange Teatre for levende Billeder har deres.

Til Foraaret vil Byen være en Variete rigere, idet der fornylig er købt Grund ude paa Vesterbro, hvorpaa den skal opføres. Bevillingsspørgsmaalet er i Orden.

Men det er væsentligst Vinterens Forlystelser, der her er beskrevet. Sommerens er af en ganske anden Art.

Da søger det ganske Aalborg ud.

Byens Anlæg. Da der ikke er rigtig Skov i Nærheden af Byen, maa man, for at komme der, foretage en lille Rejse.

Har man ikke Lyst eller Tid dertil, er der saare let og bekvem Adgang til flere smukke Anlæg. Aalborg har ikke mindre end 4 Lystanlæg, og alle er de Genstand for den kommunale Gartners, Byraads og Borgernes rørende Omhu, og der findes et Traktørsted i hvert Anlæg. Smukke Blomsterrabatter og grønne Træer er alt sammen godt nok og kan kan fryde Øjet; men det er ikke tilstrækkeligt for Aalborg. Man forlanger at kunne nyde en Forfriskning og Musik samtidig med, at man nyder Sommerens Pragt.

Viggo Madsen,
Boghandler.

I Byens østlige Del ligger „Blegkilde“ og „Karolinelund“ og vest for Hobrovejen „Frederikskilde“ og Skovbakken. I tre af disse Anlæg er der Sommeren igennem Musik saavel Eftermiddag som Aften. For dem alle gælder det, at der altid er stort Besøg.

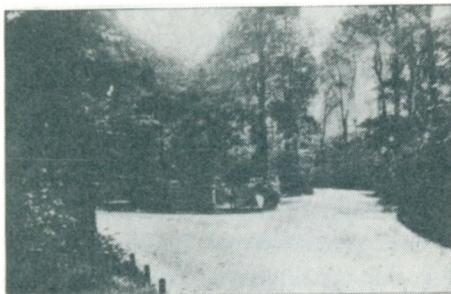
Disse Anlægs Tilblivelse skyldes saa godt som udelukkende Borgernes Vilje. Fra Tid til anden har Mænd med Kærlighed til Naturen tilplantet et Areal, og nu staar de med kraftige, fuldvoksne Træer og Buske.

„Karolinelund“ er saaledes bleven til paa Militærets Initiativ. 1827 lod Kommandanten i Aalborg, Oberst Hegermann, Soldaterne beplante den Sump, der var paa Terrænet, hvor Anlægget nu ligger. 1883 gav Apoteker Lange det nødvendige Beløb til at bygge en Pavillon for. Senere er denne bleven betydelig udvidet.

I „Blegkilde“ blev der sidste Sommer indviet en ny Pavillon. Den gamle brændte nemlig for et Par Aar siden. Ligeledes har Byraadet bevilget Penge til et stort, prydfuldt Springvand. Dette Anlæg skylder afdøde Fabrikant Obel en Del af sin Tilblivelse.

„Skovbakken“ blev til omkring ved 1825. Aalborg havde den Gang en Apoteker ved Navn Kayeørd, og han undfangede Ideen til at lade Bakken beplante. I gamle Dage ansaas denne Bakke forresten for et meget uhyggeligt Sted, Paa dens Top var der nemlig Rettersted, og ikke faa af Aalborgs Hekse har lidt Baaldøden deroppe.

Det var væsentligst for at faa den Uhygge, der Slægtled efter Slægt-

Indgangen til „Skovbakken“.

N. K. Strøyberg,
Konsul.
F. 1868 i Aalborg.

Chr. Koch,
Inkassator.
F. 1867 paa Fyen.

led bevarede om „Bakken“, at Apotekeren fandt paa at lade den beplante. Han sammenkaldte en Del af Byens Borgere, og de plantede saa i Fællesskab en hel Sommer igennem. Første Gang mislykkedes Beplantningen paa Grund af Tørke; men anden Gang havde de gode Borgere mere Held og Glæde af deres Bestræbelser. Nu er der et meget smukt Anlæg med to Pavilloner. Den, der ligger øverst oppe, tilhører Skydebrødrene. Ved Siden af, paa en af store Træer indrammet Plads, afholdes hver Sommer store Folkefester, og paa disse Dage har Bakken meget tilfælles med Københavnernes Dyrehavsbakke.

Længere nede ligger den saakaldte „Stærekasse“, en forresten ret smuk Træpavillon. Den blev bygget 1893.

Naar man fra Byen gaar ud ad Hobro Landevej, kommer man paa venstre Side af Vejen forbi den saakaldte „Frederikskilde“ – Byens fjerde, men ikke mindst søgte Anlæg. Det er Byens ældste, og skylder General Moltke sin Tilblivelse. Han plantede 1802 de første Træer.

Ved Pressestævnet i Aalborg i August 1913 indviedes en ny flot og rummelig Pavillon.

Dette Anlæg og Skovbakken har en Ret, som ikke andre

Anlæg i Landet har. De maa føre Splitflag. Da Frederik den 6. var i Aalborg 1828, blev han vist disse Anlæg, og gav dem Tilladelse til at flage med Splitflag.

I disse Anlæg udfolder der sig en Del af Forlystelseslivet i Aalborg ved Sommertid.

Til de lange og lyse Dages Forlystelser maa ogsaa henregnes de mange Kolonihaver, som Byen er omgivet af.

Sporten i Aalborg. Interessen for Sport er stor i Aalborg.

Lawn-Tennis dyrkes i meget stor Stil og Fodbold ligeledes. Disse to Sportsgrene er de fremherskende, og kan forholdsvis opvise et langt større Antal Dyrkere i Aalborg, end i nogen anden dansk Provinsby.

Der er naturligvis i Limfjordsbyen, som alle andre Steder, et stort Antal Foreninger, der har samme Formaal, men alligevel arbejder hver for sig. Der findes saaledes finere Sportsforeninger og mere borgerlige. Saavel paa Lawn-Tennisspillets, som paa Fodboldspillets Omraade kan man se saadanne Delinger, men hver for sig har de et stort Antal Medlemmer, og selv om der ikke kan tales om Samarbejde i Ordets egentligste Forstand, saa modarbejder de dog ikke hinanden.

Paa Lawn-Tennisspillets Omraade staar Aalborg Lawn-Tennis-Klub som den dygtigste i Nordjylland, og paa Fodboldspillets Omraade har Aalborg Mesterskabet for Jylland.

Men ogsaa de øvrige Sportsgrene er smukt repræsenteret.

Aalborg Roklub tæller saaledes et anseligt Antal Medlemmer, af Kricketspillere er der en værdig Repræsentation, der nylig tog Mesterskabet for Jylland. For nogle Aar siden kæmpede disse Spillere mod to meget fine københavnske Hold og vandt Sejr over dem.

Desuden vrimler det i Aalborg med Gymnaster og Skytter – særlig de sidste har gennem mange Aar haft stor Tilslutning og har ved flere Lejligheder gjort sig bemærkede

langt ude over Landets Grænser. Saaledes besejrede Aalborg Skyttekreds sidste Sommer et udsøgt Hold fra Gøteborg.

Endvidere findes der Atleter, Sejlsportsmænd, Svømmere og Vikinger, der bader hele Vinteren igennem, selv om de til Tider maa hugge sig igennem armtykke Islag paa Limfjorden.

I en Omtale af Sporten maa Fabrikant Sofus Raaen nævnes. Forresten bør denne Mand nævnes overalt, hvor et godt Formaal trænger til Støtte, der er han nemlig altid med til at hjælpe; men særlig Sporten omfatter Hr. Raaen med Interesse.

Kommunen stiller sig ogsaa velvillig overfor Sporten og bevilger af og til Tilskud til Stævner m. m.

For Tiden benyttes en større Grusgrav ude ved Hobro Landevej og Militærets store Eksercerplads til Udøvelse af Fodboldspil, Kricket og fri Idræt;

set dertil. — Sportspladsen ude ved Hobro Landevej er indrettet saaledes, at den kan overrisles med Vand og i Løbet af en Nat omdannes til den mest ideelle kunstige Skøjtebane.

Skolevæsenet. Der kunde skrives meget tykke Bøger om moderne Skolevæsen i Danmark, og ikke mindst om Skolevæsenet i Aalborg; men Pladsen i dette Værk er stærkt begrænset, og derfor kan der kun blive Plads for de allernødvendigste Betragtninger.

Aalborg Skolevæsen — her tænkes udelukkende paa det kommunale — har i en Menneskealder gennemgaaet en fuldstændig Forvandling.

Tidligere svarede Skolestuerne i Udseende til jævne, borger-

Sofus Raaen,
Fabrikant, R. af D.
F. 1852 i Flensborg.

men i Løbet af et Aars Tid vil der — hvis det gaar efter Bestemmelsen — blive indrettet en ny, stor og moderne Sportsplads i Byens vestre Kvarter. Pladsen, der sammen med Dir. Harald Jensens Villa er skænket til Kommunen, har man ud-

Johan Zerlaug,
R. af D., Rektor for Katedralskolen.
F. 1849 i Sønderjylland.

C. S. Jacobsen,
Skolebestyrer.
F. 1846 ved Skive.

lige Hjem. De var ikke store, men ret hyggelige. I disse Skolestuer undervistes Børnene i de Fag, som man ansaa for at være almennyttige, og naar Eleverne ved Konfirmationsalderen traadte ud af Skolen, havde de efter Flid faaet bibragt en solid Grundvold af Kundskaber at bygge en Livsstilling paa. Der havde ikke været Tid til Luksusundervisning af nogen Art.

Men efterhaanden, som de bredere Lag i Befolkningen fik større og større Indflydelse i Kommunens Styrelse, kuldkaستes meget af det bestaaende, og bl. a. blev ogsaa Skolevæsenet omdannet.

Nu er Kommunens Skoler som Paladser. Særlig den nyeste – Ryesgades Skole – er et typisk Bevis paa den enorme Reformation, Skolevæsenet har gennemgaaet i de sidste Aartier.

Denne Skole er opført i den saakaldte Pavillon- eller Kollege-Stil og maa nærmest siges at være et Eksperiment.

Og som selve Skolebygningerne nu er fine og overdaadige i hele Byggestilen, saaledes er ogsaa Undervisningen bleven forfinet. Der undervises i en lang Række Fag, som man tidligere ansaa for at være saa godt som uden Værdi for Eleverne,

Thorvald Pedersen,
Overlærer.
F. 1846 ved Sindal.

Jens Larsen,
Overlærer.
F. 1865 i Sønderholm Sogn.

saaledes Matematik, Sprog, Sløjd, Havedyrkning, og for Pige-
elevernes Vedkommende i Madlavning.

I alle Skolernes Gaarde er der Flisebelægning, og i et Par
af dem er Opgangene til Klasseværelserne prydet med Malerier,
kort sagt, Skolerne er udstyrede med al moderne Komfort,
og hvad Undervisningen angaar, er den specialiseret i størst
mulig Udstrækning.

Om dette efter Nutidens Begreber moderne Skolevæsen er
af det gode eller det onde, kan der diskuteres; men at der
kan overdrives paa dette Omraade, saavel som paa alle andre
Omraader, er en Selvfølge; og et er i hvert Fald sikkert, at
det er dyrt, meget dyrt. Paa sidste Aars Budget staar Skole-
væsenet opført med et Beløb af 327,789 Kr. Hertil kommer
flere større og mindre Efterbevillinger i Aarets Løb. Fornyelig
vedtoges det saaledes at opføre en ny Pavillon.

Kommunen har fem Skoler: Danmarksgades, Rantzausgades,
Kjellerupsgade, Poul Paghsgades og Ryesgades Skole. Ialt
virker der ca. 115 fast ansatte Lærere og Lærerinder ved disse
Skoler. Hertil kommer et ikke ringe Antal Timelærere og
-lærerinder.

Elisabeth Lasson,
Skolebestyrerinde.
F. 1874 i Horsens.

Julius Møller,
Skoleejer, cand. mag.
F. 1869 i Thisted.

Af Elever rummer Kommunens Skoler tilsammen mellem 4 og 5000.

Skoleplanen, der er af 1913, bestaar af en 4. Klasses Frikole og en Hovedskole, der deles i den almindelige Folkeskole med 4 fortløbende Klasser og en Mellemskole, der oprettedes 1907, og som ligeledes har 4 Klasser.

Endvidere har Kommunen for kort Tid siden oprettet en Efterskole, hvori Elever udover den skolepligtige Alder kan faa gratis Undervisning. Denne Afdeling synes at faa en Del Tilslutning, særlig af unge Damer.

Da den tekniske Skole fortrinsvis faar sine Elever fra Kommuneskolerne, skal denne omtales i Forbindelse hermed.

Denne Skole, der er beliggende i Danmarksgade, er udgaaet af de Søndagsskoler, som Justitsraad Preetzman og Kapellan Medèn oprettede i 1804 og 1805.

Gennem en længere Aarrække førte denne Skole en hensygnende Tilværelse; men omkring ved 1850 begyndte der at komme Liv i den, og Undervisningen udvidedes fra Søndag til ogsaa at omfatte to Søgneaftener.

I 1872 blev Skolen flyttet til nye og bedre Lokaler i Øster-aagade, og da disse blev for trange, byggedes den nuværende

P. Brandt,
Aut. Revisor.

F. 1866 i Nr. Sundby. Bestyrer af Aalborg ny Handelsskole.

Emil Arfelt,
Direktør.

F. 1879 i Aalborg, aut. Revisor. Lærer i Handels- og Vekselret.

Skole først i 80-erne i Danmarksgade. Byen skænkede Byggegrunden og Staten gav et Tilskud paa 20,000 Kr. Senere er disse Lokaler atter bleven udvidet betydeligt, bl. a. med en stor Tilbygning, hvori findes en rummelig Foredragssal og Specialafdelingen for Kemi, Elektroteknik og Modellering.

Aalborg tekniske Skole maa siges at høre til Provinsens bedst indrettede og største. Naturligvis gives der fortrinsvis Aftenskoleundervisning, da Eleverne er beskæftigede i deres Lærepladser om Dagen; men siden 1883 har der ogsaa været Dagklasser for Bygningshaandværkere, Mekanikere, Snedkere og Malere.

Aalborg Kathedralskole er beliggende i Saxogade og er stiftet af Chr. III 1554.

Ved Reformationen blev Helligaandsklosteret ophævet, og i dets Bygninger indrettedes Kathedralskolen og Hospitalet. Den meget gamle og ansete Skole har siden da haft Lokaler mange forskellige Steder i Byen. I Koleraaaret, først i Halvtredserne, havde den sit Hus i Ejendommen i Jomfru Anegade, hvor nu Konsul Hans Larsen har Kontorer. Den forblev der til 1892.

Da opførtes den nuværende meget imponerende Bygning i Saxogade. Den kostede i Opførelse ca. en halv Mill. Kr.

Skolen bestaar for Tiden af en studerende Afdeling (Gymnasiet) med tre Afdelinger: en gammelsproglig, en nysproglig og en matematisk-naturvidenskabelig. Alle Afdelinger afsluttes med Afgangseksamen til Universitetet. Desuden findes en Realklasse og Mellemskolen.

Skolen har gennem en længere Aarrække været ledet af Rektor Zerlaug.

I Niels Ebbesensgade ligger Cand. theol. Jacobsens Skole, der er eksamensberettiget Mellem- og Realskole med 4 Forberedelses- og 4 Mellemskoleklasser samt Realklasse.

Aalborg ny Skole er ligeledes eksamensberettiget Mellem- og Realskole, og lægger særlig Vægt paa de praktiske Fag. Denne Skoles Forstander er Cand. mag. J. F. Møller.

Aalborg højere Pigeskole ledes af Frk. Elisabeth Lasson og har Lokaler paa Gl. Kærvej. Den er eksamensberettiget Mellem- og Realskole med 11 Klasser.

Aalborg ny Handelsskole, hvis Bestyrer er aut. Revisor A. Brandt og Justitsraad Møllers Handelsskole.

KIRKELIGE FORHOLD

Trods mange og ihærdige Forsøg, særlig fra Socialdemokraternes Side, paa at hæmme Kirkens Arbejde og paa at fremstille Religionen som noget forældet Vaas og Bibelen som en Række pæne Eventyr og ikke mere, saa har det aandelige Liv dog stedse Fremgang. Dette gælder ikke alene for Folkekirken, men ogsaa for de mange kirkelige Samfund, der findes repræsenteret.

Og der vises Fordragelighed til alle Sider indenfor den

kirkelige Retning. Den splittes ikke, der spildes ikke Kræfter og Tid paa at udfylde Kløfterne, men hver Retning arbejder paa den Maade, som de finder er rigtigst, og det sker i Fred og Fordragelighed.

Det højeste kirkelige Embede i Aalborg er nylig bleven besat, og skønt der har staaet en livlig Pressekampagne om den nye Biskop, stiller Menigheden i Aalborg sig afventende og haaber, det alligevel er den rette Mand, der er valgt til Biskop. Valget faldt, som bekendt, paa Kapellan ved Vor Frelsers Kirke i København Chr. Ludwigs. Han er født i Skanderborg 1877; Student fra Roskilde. Arbejdede fra Efteraaret 1899 i Kirkelig Ungdomsforening i København. Der hørte han til Studenterkredsen, den Kreds af unge Teologer, der kom i Biskop Monrads Hjem. I 1902 tog han teologisk Embedseksamen og underviste samtidig i en Række københavnske Skoler. 1903 blev han præsteviet Medhjælper hos Pastor Jungersen ved Københavns Valgmenighedskirke i Forhaabningsholmsallé. Senere blev han Kateket ved Trinitatis Kirke og residerende Kapellan ved Blaagaards Kirke. Derefter residerende Kapellan ved Vor Frelsers Kirke. Af Byens Folkekirker er Budolfi Kirke den ældste, største og smukkeste. Højt, som den ligger, rager dens Taarne op over alt andet i Byen og kan ses viden om.

P. Barsøe,
Stiftsprovst.

Hvor gammel Budolfi Kirke er, vides ikke, den omtales første Gang 1339. Den er sjælden harmonisk i hele Byggestilen og ret anselig i Størrelse. Faa Kirker her i Landet kan opvise større indre Pragt og mere velbevarede Levninger fra gamle Dage.

Under Jordskælvet i 1759 styrtede Kirkens Taarn ned; men

Anton Pedersen,
Sognepræst.

Jørgen Soetman,
Præst.

det blev genopført i Aarene fra 1870–80 smukkere og højere end før. Det er i det væsentligst dette Spir, der pryder Kirken den Dag i Dag. I 1798 blev Taarnuhret forfærdiget af By-smed Jens Kristensen, og i 1891 blev Vejrhanen, der ser saa ubetydelig ud nede fra Gaden, men som vejer 114 Pund, gjort i Stand.

Prædikestolen i Kirken er meget kunstfærdigt udskåret i Træ. Den stammer fra 1692. Døbefonten, der er af Marmor med Sølvbækken, blev 1728 skænket af Stiftamtmand Pentz og Hustru. Kirken rummer mange historiske Mindesmærker i Form af Epitafium og Ligsten.

Vor Frue Kirke er oprindelig opført af Granitsten og blev ombygget ca. 1450.

Da Kirken lidt efter lidt forfaldt, befalede Kong Christian III i Aaret 1554, at den skulde nedrives, og at Helligaands-huset i Stedet skulde anvendes til Sognekirke.

Dette Kongebud var Menigheden imidlertid meget kede af, og de ansøgte derfor Kongen om Tilladelse til at beholde den gamle Sognekirke, selv om den var forfalden. Dette bevilgedes 6. Februar 1555; men det fordres dog, at Taarnet nedrives inden St. Mikkels Dag.

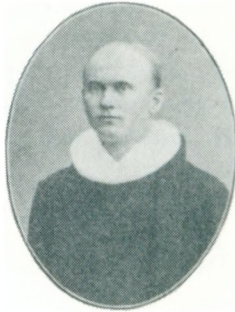
Taarnet fik dog Lov at blive staaende, men maatte restaureres. I Aaret 1877 blev Kirken ombygget. Dens særdeles kønne Granitportal ved Hovedindgangen mod Vest stod oprindelig ved Sideskibets nordlige Side. Den hører til de mest værdifulde og smukkeste arkitektoniske Mindesmærker fra Middelalderen.

Vor Frelsers Kirke blev bygget for ca. 15 Aar siden. Den er nymoderne saavel udvendig som indvendig.

I det gamle Helligaandshus ligger den katolsk-apostolske Kirke, Rantzaugade, en katolsk Kirke, Kastetvej, og en Metodistkirke, Dalgasgade.

Endvidere skal nævnes, at Frelsens Hærs Afdeling i Aalborg fornylig har indviet en stor ny Bygning, den største, Hæren ejer i Danmark.

I Jernbanegade ligger K. F. U. M.'s Bygning og i Danmarksgade har K. F. U. K. Mødelokaler. Begge disse Foreninger har i Aalborg, som i de fleste andre Byer, været til stor Velsignelse for mange unge.

S. H. Sørensen,
Sognepræst.

hyggelige lille Hospitalskirke.

Skibet indrettedes 1848. I 1894 uvidedes og restaureredes Kirken, og i 1897 blev Koret opbygget.

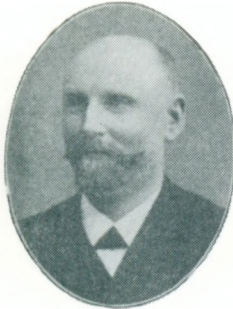
Desuden er der i Aalborg en Baptistkirke, beliggende i Niels Ebbesensgade,

„BYENS FÆDRE“ OG PRESSEN

Aalborg har arbejdet haardt og stærkt for at vinde frem i Rækken af „moderne Byer“, men det koster, som ofte sagt, mange Penge saaledes at „følge med Tiden“, naar det er gamle

C. Brun,
Stiftamtmand.

B. Rasmussen,
Murermester.

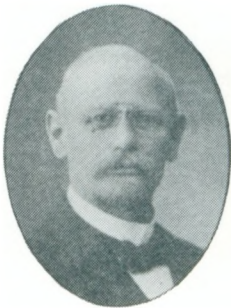

A. F. Olsen,
Direktør.

Forhold, der skal ryddes op i, og medens Borgerne oftest glæder sig over Fremskridtene, bliver Ansigterne let sure, den Dag Borgernes Raad kommer for at kræve Pengene til de mange nye Indretninger, og det bliver jo ikke bedre, naar Skatteprocenten er i stadig Stigen.

Kampen om Betimeligheden af de mange, store Udgifter har ofte præget Byraadets Debatter, og ganske naturligt har den Del af Byraadet, der væsentlig vælges af de bedrestillede Borgere, holdt igen i Erkendelsen af, at bagefter Begejstringen for det nye kommer Betalingens Dag, og den virker saa overordentlig afkølede.

Byraadet bestaar af tre Grupper: Den borgerlige, der bestaar af følgende: Etatsraad Klingenberg, Fru Jensen-Storch, Overretssagfører Svanholm, Murermester Berthel Rasmussen, Konsul Rützebech, Bagermester Børsholt, Førretningsfører Poulsen og Lærer Hvidegaard samt Stiftamtmand Brun, og det radikale Partis Repræsentant: Direktør Olsen. Den socialistiske Gruppe, der bestaar af: Rentier Leander Nielsen, Folketingsmand N. C. Christensen, Redaktør Gerhard Nielsen, Lærer Flyger, Assistent Jacobsen, Fru Simonsen, Inkassator Koch og Postbud Jørgensen. Den tredie Gruppe tæller kun et Medlem:

A. E. Als,
Kæmner.

Oscar Bech,
Bygningsinspektør.

J. P. Wenø,
Købmand.

Arbejdsmand Hans Nielsen, der oprindelig er valgt paa Socialdemokraternes Liste; men er bleven ekskluderet af sit Partis Gruppe fordi han ikke altid kunde sige Ja og Amen til, hvad Hr. Leander Nielsen foreslog.

Hr. Hans Nielsen er en selvstændig Natur, der absolut ikke gaar paa Akkord med sin Mening, og derfor staar han nu alene. Isoleringen har dog ikke taget Modet fra ham. Heller ikke fortvivlede han, da man fra hans Meningsfællers Side fik hans Beskæftigelse som Fyrbøder ved en af Byens Skoler taget fra ham.

Tværtimod arbejder han med megen Interesse for, hvad han finder rigtigst, enten hans Ord finder Tilslutning hos den borgerlige Gruppe eller hos hans Meningsfæller.

Raadets ældste Medlem er Etatsraad Klingenberg. I snart 20 Aar har Etatsraaden taget Del i det kommunale Styre, og har med Utrættelighed og Dygtighed udført et ret betydeligt Arbejde. I Debatten er Hr. K. yderst slagfærdig og kan være umaadelig bidende i Satire samtidig med, at han er ret vittig. Den konservative Del af Befolkningen har meget at takke denne Mand for – ja, det er ikke for meget sagt, at hans kloge og besindige Ledelse af Højres Byraadsgruppe

gennem en længere Aærrække har sat mange og gavnlige Spor paa Byens Udvikling.

I Øjeblikket er Overretssagfører Svanholm den egentlige Ordfører for den borgerlige Gruppe. Overretssagføreren blev indvalgt i Raadet ved et Suppleringsvalg i 1906 og har efterhaanden erhvervet sig en sjælden god Indsigt i saa godt som alle Byens Sager.

Fru Jensen-Storch er ny i Raadet. Fruen blev indvalgt sidste Gang; men har allerede opnaaet smukke Resultater. Det kommunale Køkken og et meget nidkært Udvalgsarbejde hører saaledes til Fruens foreløbige Fortjenester.

Af den socialdemokratiske Gruppens Medlemmer er Hr. Leander Nielsen den egentlige Leder. Han blev indvalgt i Raadet 1906. Samtidig kom hans Meningsfæller, d'Hrr. Lærer Flyger og Inkassator Koch ind i Raadet. Denne Gruppes ældste er Folketingsmand N. C. Christensen.

Vi har her nævnt Raadets mest ordførende Medlemmer. Men det er langtfra ensbetydende med, at de øvrige er mindre virksomme. For alles Vedkommende gælder det vistnok, at de udfører et stort Arbejde i de Udvalg, hvori de er indvalgt, og selv om dette Arbejde ikke bliver set, saa maa det ingenlunde undervurderes som mindre betydningsfuldt end det, der foregaar i selve Byraadssalen under Møderne.

Byraadets Sekretær er Hr. Kjerulf, der siden 1. November 1897 har beklædt denne Stilling. Hr. K. blev ansat paa Kæmnerkontoret som Assistent 1877 og paa Kommunebogholderens Kontor.

PRESSEN

Aalborg By og Omegn er ganske godt forsynet med Dagblade. Der udgaar ikke mindre end 5 politiske Aftenblade fra Aalborg.

Frede Jordan,
Chefredaktør.
F. 1883 i Nykøbing F.

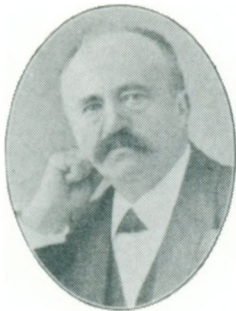
J. Pedersen,
Redaktør.
F. 1858 ved Ringkøbing.

Den saakaldte „Syvende Stormagt“ tæller derfor en ret talrig Stab af Repræsentanter, og – uden Forklejnelse og uden Leflen til nogen Side – maa der siges at være flere fremragende ældre og yngre Dygtigheder iblandt dem.

„Aalborg Amtstidende“ udgives efter Finansminister Vilh. Lassens Død af Fru Marie Lassen. Bladet blev stiftet af Vilh. Lassen og Herman Bing i 1899, og indtil Lassen blev Minister i 1905 var han Bladets Redaktør. Fra 1905 til 1910 redigeredes Bladet af J. A. Hansen, siden da har Frede Jordan været Amtstidendes Chefredaktør. Til Bladets Redaktion er for Tiden endvidere knyttet Redaktørerne Jeppe Pedersen og Marius Holt samt Journalisterne Winther og Torpe-Nielsen.

„Aalborg Stiftstidende“ udgives af L. Schiøttz-Christensen, der ogsaa er Bladets ansvarhavende Redaktør. Det stammer fra „Nyttige og fornøjelige jyske Efterretninger“, der startedes 1767. Bladets faste Medarbejderstab bestaar i Øjeblikket af Redaktionssekretær Hagensen og Journalisterne Lewison og Winkel.

„Aalborg Venstreblad“ begyndte at udgaa 1911, og redigeres af Folketingsmand Gunnar Fog-Petersen. En

Hr. Koefoed,
Redaktør.
F. 1856 paa Bornholm.

G. Fog-Petersen,
Folketingsmand, Redaktør.
F. 1881 ved Varde.

Særudgave af Bladet udgaar i Østhimmerland under Navnet „Løgstør Venstreblad“. Bladets faste Medarbejdere er Redaktionssekretær Hurup og Journalisterne Eysen og Bildtrup.

Dagbladet „Nordjylland“ oprettedes 1860 af afdøde Redaktør Nielsen, som senere startede „Jyllandsposten“. Bladet er Højres Hovedorgan i Nordjylland og har siden 1905 været ejet og redigeret af Redaktør Hans Koefoed. Redaktionssekretær er Chr. Bigum.

„Nordjyllands Social-Demokrat“ er godt og vel et kvart Aarhundrede gammel. Det begyndte som et Ugeblad, men overgik senere til Dagspressen. Det sender Aflæggere til Frederikshavn, Brønderslev og Hjørring. Bladets ansvarshavende Redaktør er Gerhard Nielsen. I Redaktionen er endvidere ansat: Folketingsmand N. C. Christensen, Redaktionssekretær Kirk og Journalist Dines Petersen.

FORENINGSLIVET

florerer ret stærkt i Aalborg. Der findes et Utal af Foreninger, og fælles for saa godt som alle er det, at de har udmærket Tilslutning.

P. Rechnitzer,
Konsul, R., DM.
Formand for Aalborg Handelsforening.

M. Kragelund,
Fabrikant, cand. pharm.
Næstformand i Aalborg Handelsforening.

Først og fremmest bør Aalborg Handelsforening nævnes. Den fejrede for et Par Aar siden 50 Aars Jubilæum i sin nuværende Skikkelse; men kan føre sin Oprindelse langt længere tilbage, da Handelsstanden samledes om „Papegøjegildet“, „Guds Legems Lav“ o. s. v. Men ved Næringslovens Ikrafttræden 1863 fik Foreningen sit nuværende Navn, og i Tiden siden har den været til stor Gavn for saavel Handel som Byens Ordning af Havneforholdene og Sejladsen paa Limfjorden. Foreningen har siden 1889 haft til Huse i „Kompagnihuset“ paa Nytorv. Konsul Rechnitzer har gennem flere Aar været Handelsforeningen en indsigtfuld, dygtig og virksom Formand.

Paa en Maade har „Guds Legems Lav“ fastsat to andre Foreninger, nemlig „Klubben Enigheden“, der er Aalborgs mest mondæne selskabelige Forening og har Lokale i „Kompagnihuset“, samt „Det broderlige Skydeselskab“, der har Skydebanen og en lille pæn Pavillon oppe paa Skovbakkens Top.

Den Forening, der gennem den sidste Menneskealder har haft meget betydelig Tilslutning, er „Aalborg Haandværkerforening“. Den har sit eget store Bygningskompleks, beliggende i Østeraagade, med Læsestue, Spillestuer, Selskabslokaler

Erik Eriksen,
Bogbindermester,
Formand for Aalborg
Haandværkerforening.

V. Josephsen,
Instrumentmager,
I 15 Aar Medlem af Haand-
værkerforeningens Repræ-
sentantskab.

Peter Mulvad,
Købmand.
Formand for „Blaa Kors“.

samt en meget stor og et Par mindre Sale. Sidste Gang, Foreningens Bygning blev indviet, var i 1906, da blev den gamle „Jacob Himmerigs Gaard“ nedrevet og en stor Tilbygning opført.

„Handelsforeningen af 1879“ har til Formaal at skabe Sammenslutning af stedlige Handlende og derved fremme fælles Handelsinteresser.

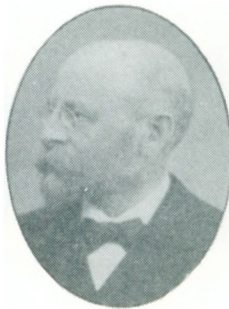
Foruden disse Foreninger findes der en Række Afholds- og Arbejderforeninger, en Forbrugsforening for Aalborg og Omegn, der nu tæller et stort Antal Medlemmer, en Del faglige Sammenslutninger, Forsvarsbrødre-Selskabet, Grundejerforening og mange flere.

ERHVERVSLIVET

Lige som Byens Ydre er stærkt forandret i de sidste Aars-tider, saaledes er dens Indre det ogsaa. Aalborg har ganske vist, lige fra den opstod, været en By, der først og sidst er-

Hans Larsen,
Købmand, R.
F. 1851 ved Brønderslev.
Konsul for Tyskland og
Vicekonsul for Chile.

H. Hammershaimb,
Overretssagfører, R.
F. 1856 paa Færøerne.
Direktør for Livsforsik-
ringsforen. „Fremtiden“.

Chr. Marcussen,
Købmand, R.
F. 1869 ved Vejle. For-
mand for Nordjyllands
Gardereforening.

Vald. Tügel,
adm. Direktør.
F. 1865.

Magnus Müller,
Vinhandler.
F. 1870 i Hjørring.

Hans Bie,
Konsul.
F. 1858 i Vendsyssel.

nærede sig ved Handel; men det har ikke altid været i en saa udpræget Grad, som nu.

I gamle Dage var der ikke noget, der hed Storspekulation, saaledes som vi kender det nu, og dengang var der heller ikke noget, der hed Eksport i større Stil. Man nøjedes dengang med Handelen i det smaa – efter Nutidens Maalestok – det er meget troligt, at Datidens Samtidige fandt det meget stort, naar en Mand kunde fragte en lille Træskude.

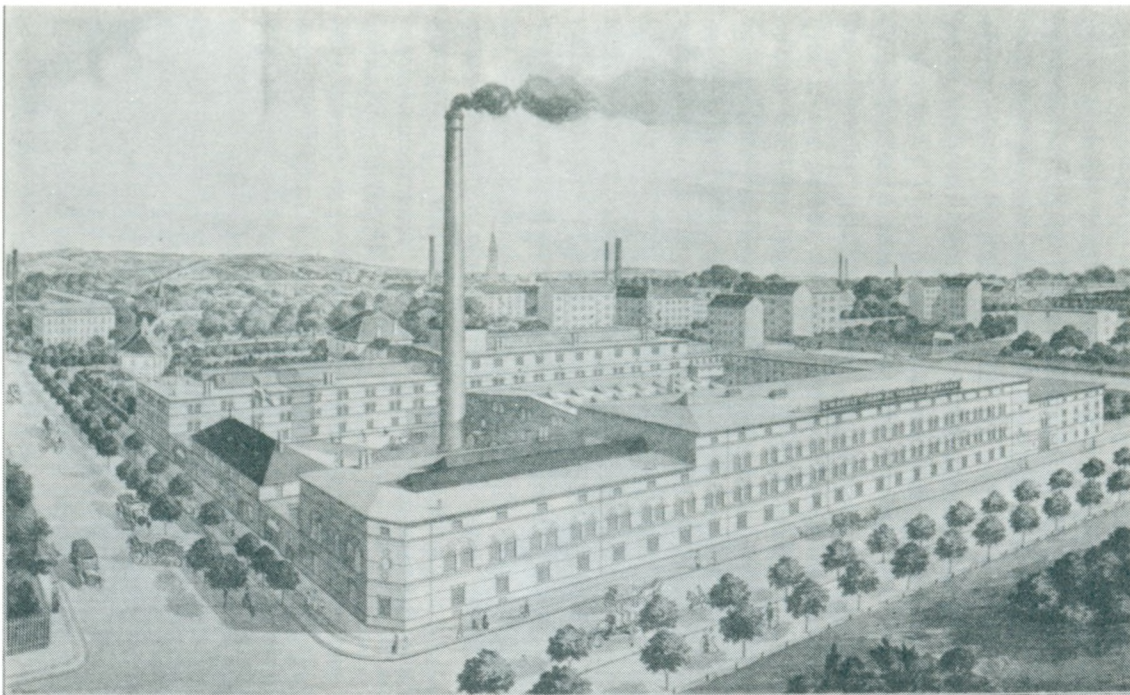
Da Landboerne i gamle Dage kun kom til Byen et Par Gange om Aaret for at sælge og gøre deres Indkøb, var det Købmandsgaardene, der domierede i Aalborg. Dengang var Bønderne, saavel i Klædedragt, som i hele deres Optræden bagefter, hvad man i Byerne regnede for at følge med Tiden. Nu er de fuldt paa Højde med Byerne paa saa godt som alle Omraader, og denne kolossale Forandring af Landboernes Levevis har selvfølgelig bidraget mægtigt til at øge de forskellige Industriers Produktion, ligesom Eksporten til England og Tyskland af Landets Frembringelser naturligvis har øget Købeevnen betydeligt.

Den Handelsvare, der fra først af bar Aalborg frem, var Sildefiskeriet. Aalborg var gennem Aarhundreder en berømt Markedsplads for Silden, der paa visse Tider af Aaret stod saa tæt her i Fjorden, at de bogstaveligt kunde skovles om Bord i Fiskerbaadene. Aalborgs Handelsfolk tjente sig den Gang rige paa Sildehandelen. Omkring 1720 saltedes der saaledes 230,000 Tdr. Sild i Aalborg om Aaret. Ganske vist klagede man over, at Nibe oprettede Sildesalterier – Aalborg og Løgstør havde Privilegium derpaa – men alligevel hedder det mere end een Gang i det 17. Aarhundrede, at Aalborg er den største og rigeste By næst efter København.

Men saa kom Handelens pludselige Omlægning efter 1823. Det voldte mange og store Vanskeligheder og blev til Ruin for adskillige tidligere meget velhavende Handelshuse; men Omlægningen lykkedes.

Allerede i 1787 fik Handelsagent Chr. Winther Privilegium til at drive en Tobaksfabrik, og Virksomheden paabegyndtes samme Aar i Aalborg.

Virksomheden dreves med mere eller mindre Held af Chr. Winther og dennes Enkes to senere Mænd, Fr. Chr. Obel og C. C. Winding, indtil Forretningen i 1828 købtes af Fr. Chr. Obels Søn, C. W. Obel, efter hvem Firmaet endnu bærer

C. W. Obels Fabrikker i Aalborg.

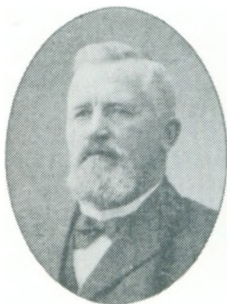
Navn. Firmaet havde stadig en af Sønnerne i Ledelsen, medens Fabrikens tidligere Mester, Chr. Kjær, optoges som Kompagnon i 1867. Siden 1913 er Fabrikant Chr. W. Obel Eneindehaver af den store Virksomhed, der er Landets største Virksomhed i Tobaksbranchen, og skønt Fabrikens Afsætning næsten udelukkende er baseret paa indenlandsk Forbrug, er det betydelige Kvanta, der mellem Aar og Dag produceres, nemlig henimod $\frac{3}{4}$ Million Kilo Røgtobak og $\frac{1}{4}$ Million Kilo Rulle- og Kardusskraa, mellem 50 og 60 Millioner Cigarer og Cigarillos, hvortil kommer den først i 1907 paabegyndte Fabrikation af Cigaretter, der nu kommer op paa 60 Millioner aarlig. Fabriken beskæftiger ca. 1000 Arbejdere og Funktionærer.

Aalborg rummer nu adskillige storindustrielle Virksomheder, der aftvinger Respekt ud over Landets Grænser.

Mest berømt er vel nok Cementfabrikerne. Af disse Fabriker har Aalborg tre foruden Nørresundby Portland Cement-Fabrik og Andels-Cementfabriken. Den største Fabrik er A/S Aalborg Portland Cementfabrik, der beskæftiger 7 – 800 Arbejdere og producerer over 1 Million Tønder Cement om Aaret. Denne Fabrik anlagdes 1891; men trods den store Produktion, antages denne Fabrik at have Raastoffer til Cementens Fremstilling i rigelig Mængde de første 150 Aar.

Cementfabriken „Danmark“ savner ganske vist den gode Beliggenhed ved Fjorden, men producerer dog ca. $\frac{1}{4}$ Million Tønder Cement om Aaret. „Norden“ – den tredie Cementfabrik – bestyres væsentligst af de samme Folk, som ejer Aalborg Portland Cementfabrik. „Norden“ har en aarlig Omsætning paa ca. 750,000 Tdr.

De forenede Tekstilfabriker kan føre deres Oprindelse tilbage til 1696 og har gennem Aarene oparbejdet en ret betydelig Fabrikation. Den aarlige Omsætning er nu 2 Mill. Kr., og i Fabriken arbejder ca. 450 Mennesker. Den ledes af Direktørerne Joseph Langer og Hans Wagner.

C. Nielsen,
Teglværksejer.

Jensen Uhrenfeldt,
Mejeriejer.

C. C. Thomsen
Entreprenør.

A. Abel,
Købmand.

Emil Petersen,
Snedkermester.

Fr. Hestbech,
Papirhandler.

H. L. Iversen,
Købmand.

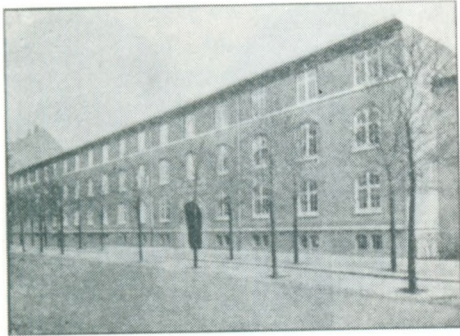

Caspar Undall,
Købmand.

Chr. J. Andersen,
Købmand.

Guldsmed Henning Smith oprettede i 1843 de Smithske Jernstøberier. Mulighederne for en saadan Virksomhed var jo ikke store dengang, der krævedes ikke meget hverken i Mængde eller i Kvalitet af Støbegods, og Virksomheden fortsattes derfor i sit Spor til 1856, da den solgtes til et Interessentskab.

De forenede Tekstilfabriker.

Under den nye Ledelse optoges egentlig Maskin- og Kedelbyggeri i større Udstrækning, samt Udførelsen af Jernkonstruktioner i det Omfang, som Oplandet krævede det – Pontonbroens Svingbro, Bro over Fr. VII's Kanal –, og Virksomheden udviklede sig saa meget, at Pladsforholdene paa det gamle Sted viste sig utilstrækkelige.

Interessentskabet overgik derfor til et Aktieselskab i 1875 med en Kapital af Kr. 360,000, og en større Grund syd for Byen købtes. I hertil byggede Værksteder henflyttedes Maskinbygningsvirksomheden, medens Støberiet og den forretningsmæssige Del forblev som tidligere. Selskabet ledes af Direktør C. F. L. Sørensen.

En Spritfabrik oprettedes 1845 af et Interessentskab paa 4 Medlemmer. En af Deltagerne, Henius, købte senere Sas's Bryggeri, og Virksomheden deltes derefter saaledes, at Destillationen henlagdes til Ved Stranden, medens Brænderiet stadig forblev i Urbangade. 1881 overgik Virksomheden til A/S De danske Spritfabriker, der har gjort Aalborg Akvavit'en verdensberømt.

Et Firma, der har arbejdet sig frem med amerikansk Hur-

Otto F. Allerup,
Isenkræmmer.

Olaf Jensen,
Tapethandler.

Aage Wisse,
Købmand.

Fr. Brorsen,
Købmand.

V. Johansen,
Købmand.

R. Facius,
Materialist.

H. C. Zilstorff,
Købmand.

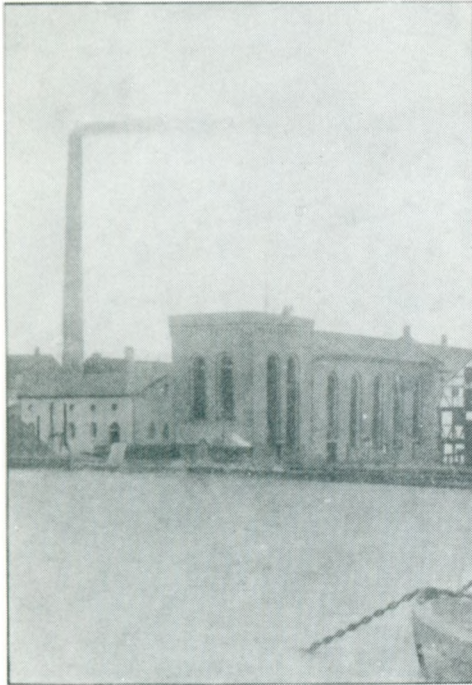

C. V. Ørsnes,
Guldmed

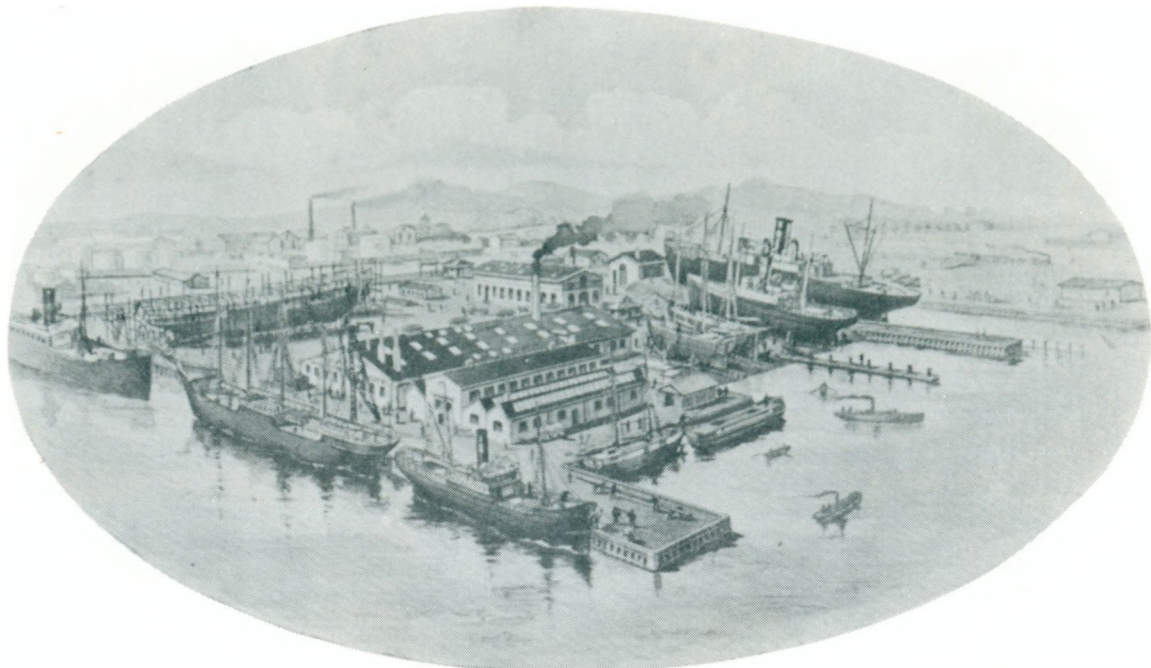
Sophus Petersen,
Købmand.

ighed, er P. Ph. Stuhr. Faderen havde en lille Haandværksforretning, som Sønnerne, P. Ph. og Im. Stuhr overtog i 1901. De fik efterhaanden meget Arbejde, for det rygtedes snart, at hos Stuhr's fik man sine Arbejder udført solidt. Im. Stuhr var den, der virkede udadtil, medens P. Ph. Stuhr

Spritfabrikernes Bygning ved Fjorden.

arbejdede inden Døre, og derinde i sit eget Kontor har han kæmpet mangan stille Kamp med sig selv! Væggene kunde fortælle Hemmeligheden ved dette Eventyr, at de to Brødre har en Virksomhed, som nu imponerer selv Byens Borgere, der dog var længe om at anerkende Brødrenes Dygtighed. Ude ved Fjorden har de rejst deres Skibsværft, der efterhaanden

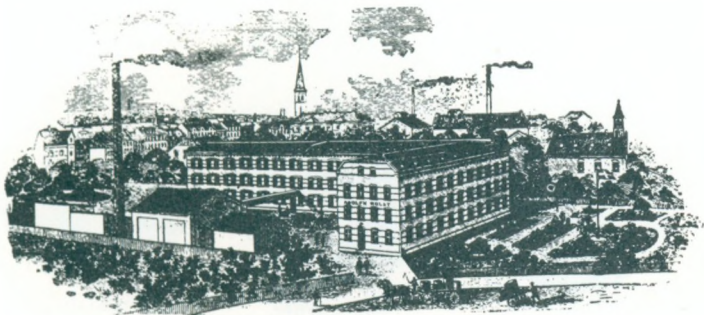
Det Stuhrske Skibsværft ved Aalborg Havn.

er blevet meget betydeligt, og det unge Firma beskæftiger nu ca. 500 Arbejdere.

A/S „Aalborg ny Dampmølle“ stiftedes den 10. Oktober 1901 med en Aktiekapital paa Kr. 200,000. Selskabet købte af det likviderende A/S „Aalborg Dampmøller“ Grunden, hvor den i Februar s. A. nedbrændte Dampmølle havde staaet, samt de af Branden skaanede Bygninger og opførte her en moderne automatisk Hvede- og Rugmølle. Møllen undergik i 1910 en meget betydelig Udvidelse og Ombygning, ligesom Damp-anlægget blev ombyttet med en Dieselmotor. Møllen kan nu formale 750 Tdr. Hvede og Rug i Døgnet og er nu en af Landets mest moderne og bedst indrettede Møller.

Havnemøllen, beliggende ved Østre Havn, er opført af E. Hansen-Møller, efter hvis Død den 1. Januar 1912 blev overtaget af Aktieselskabet „Havnemøllen“. Der produceres grovt Rugmel og Rugsigtemel, og der kan formales ca. 300 Tdr. Rug i Døgnet. Fabriken er indrettet med automatisk Drift, og Møllen har egen Elevator til Brug ved Losning. Den ledes af Direktør Nørmølle.

Adolf Holst's litografiske Etablissement, Æske-, Papirpose- og Seglmærkefabrik stiftedes 1886 af Litograf Adolph Holst, efter hvis Død den 1904 overtoges af Boghandler Magnus

Adolf Holst's Fabriksbygning.

Jul. Krøijer,
Kunstsmed.

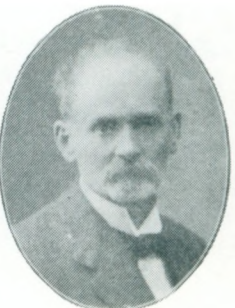
A. Børgesen,
Snedkermester.

H. H. Kjerulff,
Mekaniker.

Vilh. Guldbrandsen,
Vægtfabrikant.

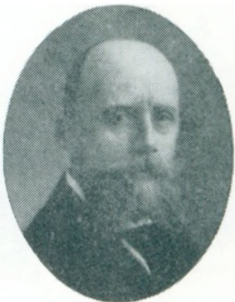
Emil Tønnies,
Fotograf.

Peter Petersen,
Vognfabrikant.

Jul. Fabiansen,
Barber.

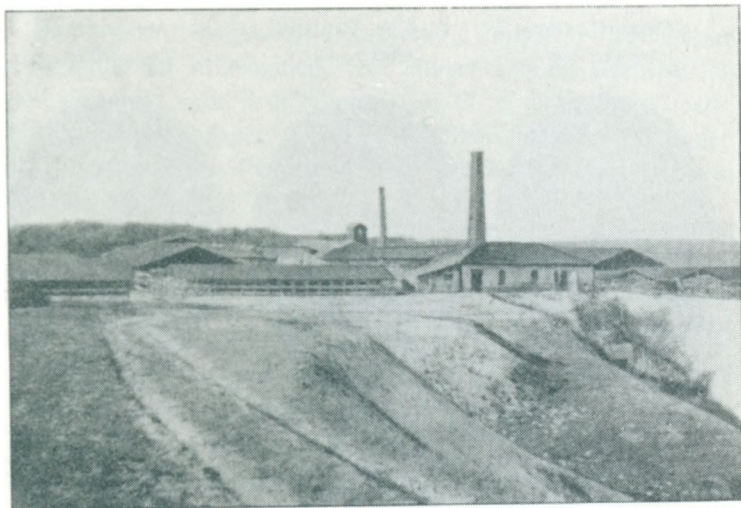

Fritz Karner,
Fotograf.

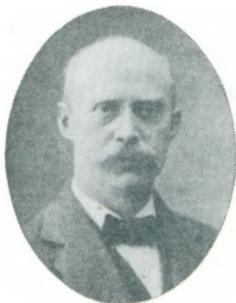
Riis Schiellerup,
Møbelfabrikant.

A. Schultz, der udvidede den betydeligt. Efter Schultz' Død 1908 overgik Fabrikken til et Aktieselskab med en Aktiekapital af 144,000 Kr. Virksomheden beskæftiger ca. 225 Personer, og Fabrikken er installeret i en 3-etages Bygning paa Kastetvej med Ingeniør Chr. B. Schultz som adm. Direktør. – Aalborg Straa- og Filthattfabrik er anlagt 1899 og er den eneste danske Provinsfabrik i denne Branche. Fabriken beskæftiger ca. 50 Mand, og den ejes af Lederen, L. Chr. Poulsen. –

Nørre Flødals Fabriker.

Fabrikant M. Kragelund overtog 1. Maj 1885 Aalborg Salt- raffinaderi og begyndte samtidig Import af Salt under Firma M. Kragelunds Fabriker (Aalborg Saltraffinaderi), udvidede Forretningen 1900, saaledes at den indbefattede Fabrikation af kemiske og tekniske Artikler, Krydderier m. m. 1910 overtoges Aalborg Sodafabrik, og samme Aar oprettedes sammen med d'Herrer Ingeniører Poul Larsen og Alex Foss Aalborg Kridtslemmeri, der ledes af Fabrikant

Georg Larsen,
Snedkermester.

A. Chr. Pedersen,
Snedkermester.

A. M. Andersen,
Vognfabrikant.

J. C. Bukke,
Murmester.

Lauritz Jensen,
Skræddermester.

P. Andresen,
Orgelbygger.

Chr. Madsen,
Tapetserer.

P. M. Jensen.
Guldmed.

Martinus Hansen,
Linoleumshandler.

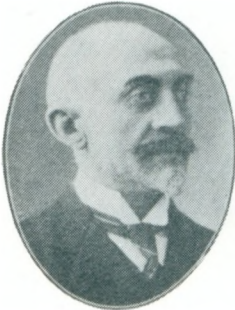
Kragelund, som har Hovedforhandlingen for Fabriken. Denne exporterer slemmet Kridt til Amerikas Vestkyst, Syd Amerika, Australien og de fleste Lande i Europa.

Et andet Firma er Rosendals Fabriker, der ledes af Direktør M. P. Rosendal, der er den første, der har fremstillet og bragt Mineralsæbe paa Markedet. Denne Sæbe anvendes nu ikke alene paa saa godt som alle Mejerier, Margarinefabriker, Bryggerier, Sanatorier, Husholdninger o. s. v., men ogsaa i Udlandet har den fundet varig Indpas.

Den sidste Udvidelse af Fabrikerne i Fernis- & Lakkogeriet er ligeledes en Virksomhed, som enhver By- og Landspatriot kan glæde sig over, idet den er med til at dække vort hjemlige Forbrug i Lakker, hvoraf der ellers aarlig fra Udlandet indføres for mange Penge. -- Nørre Flødals Fabriker tæt ved Aalborg producerer Kridt og en Kalkmergel, som benyttes til Gødning. Fabrikens Hovedprodukt, det fine, slemmede Kridt, anvendes i stor Maalestok til Malerverer og i Gummifabrikationen, og det eksporteres overalt paa Jordkloden. Fabrikerne ledes af Købmand C. Milling, der tillige er Indehaver af det kendte Firma i Bygningsartikler A. W. Milling. -- Aalborg Margarinefabrik er ret betydelig, Den ledes af den kendte Sportsmand P. Thorsen. -- Af andre Industrifirmaer kan nævnes

A. W. Millings Forretningsgaard.

Valdemar Petersen,
Sagfører.
Direktionsformand for
Landbosparekassen.

Chr. Thorup,
Købmand.
Landbosparekassens
Næstformand.

Chr. W. Obel,
Tobaksfabrikant.
Siden 1913 Eneindehaver
af C. W. Obels Fabriker.

S. Wøidemann,
Direktører for Aalborg Trælasthandel.

I. Jessen Petersen,

C. Milling,
Købmand.

Holger Unmack,
Direktør.

P. Ph. Stuhr,
Indehavere af Firmaet P. Ph. Stuhr.

Im. Stuhr,

Buaas Jernstøberier, der er et gammelt anset Firma, Kjærs Møllers Fabrikker, der fremstiller Klædevarer af mange Arter, og hvis kendte Udsalg findes Nylorv 7.

— — —

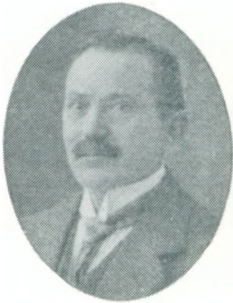
Af Pengeinstituter findes adskillige i Aalborg. Landmandsbanken har en stærkt benyttet Afdeling, men den lokale Bank er Disconto-, Laane- og Sparebanken i Aalborg,

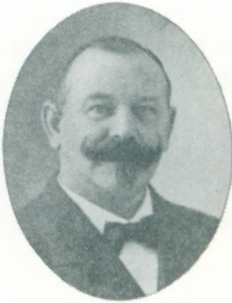
Ekspeditionslokale i Aalborg Bys og Omegns Sparekasse.

stiftet 1854, der har en Aktiekapital paa 1 Million Kroner, og Totalomsætningen i det sidste Regnskabsaar har andraget 323 Millioner Kroner. Bankraadet bestaar af 12 Medlemmer med Stiftskasserer Knud Petersen som Formand. Bankens Direktører er J. Petersen og O. Nielsen.

Landbosparekassen ledes af Sagfører Valdemar Petersen og Købmand Chr. Thorup. Den stiftedes 21. Oktober 1885 i de politiske Kampaar og blev straks fra første Færd kaldet for

Joseph Langer,
Direktører for De forenede Textilfabriker.

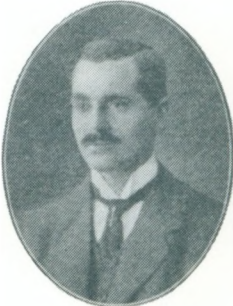

Hans Wagner,

Direktører for De forenede Textilfabriker.

O. Th. Christensen,
Direktør.

M. Nørmølle,
Direktør.

P. Thorsen,
Fabrikant.

P. Bladt,
Direktør.

L. Chr. Poulsen,
Fabrikant.

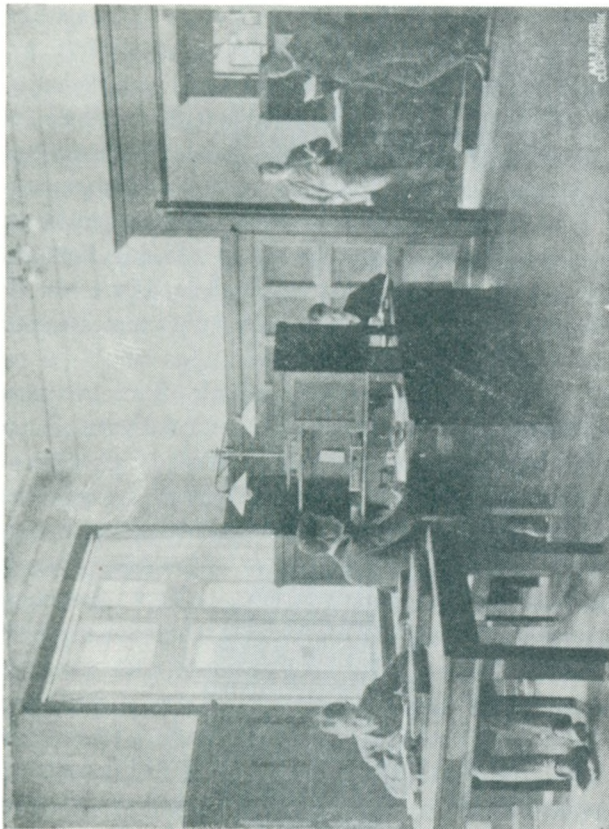

M. P. Rosendal,
Fabrikant.

C. Ellermann,
Købmand.

for en „Venstrekasse“; men Ledelsen har stadig søgt at holde sig fri for alle politiske Hensyn, og dette er vistnok lykkelig gennemført. Sparekassen havde 31. Marts 1915 14101 Spare-

Livsforikringsforeningen „Fremtiden“s Ekspedition.

konti paa tilsammen 10,543,800 Kroner, og dens Karakter som Landbosparekasse fremgaar paa mange Maader af dens Regnskaber. Den har saaledes i stor Udstrækning ydet Laan til Andelsmejerier. – Aalborg Bys og Omegns Sparekasse er

stiftet 12. Maj 1824; og dens betydelige Virksomhed i Byen fremgaar af følgende Tal pr. 31. Marts 1914. Sparernes indskudte Sum udgjorde 25,031,778 Kr. 53 Øre, Reservefondet 1,746,693 Kr. 09 Øre, og Kontoer til Imødegaelse af Kurstab 57,756 Kr. 83 Øre. 1886 aabnedes en Sparemærkeafdeling, der nu tæller 4524 Konti paa tilsammen 55,091 Kr. 61 Øre. Direktionens Formand er Apoteker J. J. Strøyberg.

I denne Forbindelse kan ogsaa nævnes det over hele Landet kendte Selskab Fremtiden, gjensidig dansk Livsforsikringsforening i Aalborg, oprettet 1886 paa Initiativ af Hermann Hald, der var dens Forretningsfører fra dens Oprettelse til 1914, da han afgik ved Døden. Den har nu en løbende Forsikringssum paa ca. 22 Millioner Kr. og samlede Aktiver til Beløb ca. 5 Millioner Kr. Overretssagfører H. Hammershaimb er Foreningens Direktør.

Blandt sine Købmænd tæller Aalborg flere fremragende Personligheder. Først bør saaledes nævnes Konsul P. Rechner, Jer, efter at være uddannet i Skibs-, Vare- og Vekselmæglerfagene, i 1863 etablerede en Agentur-, Assurance- og Speditiønsforretning, senere en Købmandsvirksomhed en gros, og i Forbindelse hermed Repræsentation for forskellige Dampskibsselskaber i Ind- og Udland. – Konsul Hans Larsen begyndte sin Forretning i Aalborg 1883 efter at han fra traadte sin Stilling som Meddirektør af

Jørgen Justesen,
Konsul.

Aalborg Dampmøller. Forretningen, der navnlig omfatter Korn- og Foderstoffer, er meget betydelig. Den er siden 1891 installeret i den gamle Købmandsgaard, der kaldes Sildepalæet. – Konsul Jørgen Justesen kom

til Aalborg 1887 og bragte ved sit energiske Arbejde Firmaet saaledes frem, at den Levinske Købmandsgaard i Vesteraa, hvor For-

retningen i de første Aar havde til Huse, snart blev for trang. I det Kierske Pakhus, der tidligere var bleven brugt til Kornmagasiner, fandt Firmaet en central Forretningsgaard nær Havnen, som bød Plads for den kom-

Brdr. Justesens Forretningsejendomme.

mende Tid, og herfra er der udfoldet en Virksomhed, som har slaet fast i Aalborgensernes Bevidsthed, at i Konsul Justesen fik Byen en god og dygtig Borger; og ved sit 25-aarige Jubilæum for 3 Aar siden viste Byens ledende Mænd paa mange Maader, hvor skattet og afholdt Hr. Justesen er bleven.

Købmand Vald. Tügel lærte i I. P. Hjorths Forretning, etablerede sig 1891 og overtog 5 Aar senere sin Læremesters Forretning, der 1906 omdannedes til Akts. Aalborg Foderstof-Import med Vald. Tügel som adm. Direktør. Firmaets Omsætning var sidste Aar ca. 4 Millioner Kr.

Korn- og Foderstof-Kompagniet startedes 1897 i Nørre Sundby, men allerede i 1900 blev Forretningen flyttet til Aalborg, hvor den efter Havnens Udvidelse erhvervede sig betydelig Pakhusplads. I 1902 indtraadte A. Spodsberg som Meddirektør i Firmaet og er nu ene administrerende Direktør. Forretningen, hvis Rammer stadig udvides, agter nu at opføre en efter Tidens Krav fuldtud moderne Foderblandingsfabrik.

– Jydsk Andels-Foderstofforretning i Aalborg oprettedes 1900. Det første Aar var Omsætningen ca. $\frac{3}{4}$ Mill. Kr., og i sidste Regnskabsaar ca. 12 Mill. Kr. foruden ca. 1 Mill. Kr. for Gødning. Kontorpersonalet er steget fra 1 til 7, Kontorerne betydelig udvidede, og Pakhuset, der er opført paa lejet Grund

Aalborg Trælasthandel.

ved Havnen, dækker nu et Areal af 21000 □ Alen = $1\frac{1}{2}$ Td. Land.

Aalborg Trælasthandel stiftedes 1910 ved Samslutning af I. Petersen og Wøidemann & Mouritsens Trælastforretninger. I. Jessen Petersen og L. Wøidemann er Selskabets Direktører.

Af andre Trælastfirmaer bør ogsaa nævnes Brødrene Bentsens velkendte Firma, hvis Kontor ligger lige ved Pontonbroen og Bagers Trælasthandel.

Aktieselskabet Unmack & Petersen arbejder derimod med Jernet. Firmaet grundlagdes 1898 af J. Schiønning og P. Ingv. Pedersen. Schiønning blev kun kort Tid i Firmaet, hvorefter H. Unmack i 1901 blev Medejer. Firmaet overgik senere til et Aktieselskab, der nu ledes af Direktør H. Unmack.

— I den kendte Købmandsgaard „Havnegården“ residerer Købmand Chr. Marcussen, hvis Forretning er kendt over hele

Aalborg. Marcussen etableredes 1896, og som gammel Garder har han været Formand for Nordjyllands Garderforening siden dens Stiftelse. Af andre kendte Firmaer bør ogsaa nævnes Vinfirmaet P. Vejle & Søn, der indehaves af Magnus Møl-

Havnegården

ler, A. Duus & Co., hvis Ejer er Konsul H. Bie. Ligeledes det gamle kendte Kulfirma Chr. Simoni, De forenede nordjydske Teglværker, C. Nielsens Teglværkskontor, C. Ellermanns kendte Forretning i Fjordgade, der omhandler alle Bygningsartikler; medens Sophus Petersen paa Gam-

Revisions- og Forvaltnings-Institutets
Chefskontor.

Revisions- og Forvaltnings-Institutets
Ekspeditionskontor.

mel Torv væsentlig handler med Støbegods. Samme Branche dyrker Firmaet Martin Davidsen i Kongensgade 10. – F. Hestbech & Co. har efterhaanden oparbejdet sig en ganske anseelig Forretning i Papirbranchen, særlig med Poser.

En Virksomhed, jeg her finder Anledning til at omtale, er Revisions- og For-

valtnings-Institutet, der er en Afdeling af Institutet i København. Under Ledelse af Direktør Emil Arfelt, der er statsautoriseret Revisor, og Direktør O. Th. Christensen paatager Institutet sig alt vedrørende Bogføring: Revision, Status, Anlæg af Bøger, Statistik og kritiske Undersøgelser. Desuden paatager Institutet sig Forretning af Privatformuer, Legater og Stiftelsesmidler samt baandlagte Kapitater.

— — —

Butikshandelen i Aalborg er stærkt udviklet, og der findes, særlig i Hovedgaderne, mange elegante Butiker, der formaar at

præstere det bedste. Paa Bispensgade finder vi saaledes Martin Kjærs betydelige Forretning i Damekonfektion. Efter Ombygning af Façaden ser man nu først rigtig, hvor stor dette Firma egentlig er. Et kendt Hjørne er Crome & Goldschmidts Udsalg, der etableredes 1878; det ledes nu af Chr. J. Andersen, der med Energi og Dygtighed arbejder Forretningen stærkt frem. Johs. Neye har et stort Udsalg i samme Gade, hvor vi ligeledes finder Caspar Undall & Iversen, der ledes af de to Chefer af samme Navn. Denne Forretnings Vækst maales bedst af et Par Tal; medens Gulvfladen før var 139 Kvadrat-

Pariser Mode-Bazaren.

meter, er den nu 361, og Personalet, der var 10, er nu vokset til 36 Personer. — En anden betydelig Forretning i Manufaktur er Fritz Kastrups Eft., der startedes 1880, og hvis Indehaver, C. Christensen Thuue, har taget Sengeudstyr og Hvidevarer

op som Specialitet. Af andre Firmaer i Branchen bør nævnes Magasin du Nord, Fonnesbech, M. Hammeleff og den kendte Pariser Mode-Bazar, der ejes af Andr. L. Stegler, samt Manufakturhandler Johs. Winding.

Aage Wisse har en betydelig Forretning i Herreekviperung, der startedes 1909 og vistnok nu er den største i Byen. - Skrædermester Lauritz Jensen, Jernbanegade 13, der er Formand for Skrædermester-Foreningen i Aalborg, overtog i 1907 den kendte Strandbergs Forretning. Jensen, der er en meget dygtig Fagmand, har sine Kunder blandt det finere Aalborg,

og leverer saaledes en Del Arbejde til Byens Officerer; en anden søgt Skræder er Alfred Christensen i Jernbanegade 2.

I Isenkram og Køkkenudstyr er der flere betydelige Forretninger: H. C. Zillstorff paa den nye Boulevard handler med alt indenfor Branchen, og Væksten har siden Starten i 1898 været saa stærk, at medens 1061 Kvadratfod var Rum nok dengang, udnytttes nu 4885 Kvadratfod. Otto F. Allerup hører til de kendte Aalborg-Forretninger; i 1907 flyttedes den til Nytorv 3 ind i store, moderne Lokaler. I. Chr. Petersen er nu eneste Indehaver af det i 1913 stiftede Isenkramfirma Petersen & Hjalsten. — P. Ørsnes Enke & Søn er et gammelt Guldsmedefirma, stiftet 1839, medens Guldsmed S. Marcussens Forretning er betydelig

I. S. Pedersen.

yngre, men alligevel er arbejdet dygtigt frem og bl. a. nu kan præstere et af Pladsens største Lagre i Prøvesølv. - Der findes flere tekniske Forretninger, saaledes Lauritz Wonnings Eft., Indehaver Olaf Jensen, og V. Johansen, Gravensgade, der begge har en betydelig Forretning i Tapeter, Malervarer og beslægtede Varer. I. Dahls Fabrik etableredes 1901 som særlig Forhandler af Tapeter fra Anders Dahl, men efter at den nuværende Indehaver, I. S. Pedersen, i 1907 overtog Forretningen, lagdes der særlig Vægt paa Linoleumsbranchen, og der er heri præsteret ret betydelige Leverancer, saaledes til den nye Post- og Telegrafbygning, Elektricitetsværket, Administrationsbygningen, Kommunehospitalet og flere lignende Institutioner. — Søren Tonsgaard, der handler med Læder, har overtaget den i 1857 af C. Andersen etablerede Forretning. — Af andre Forretninger bør nævnes Fr. Brorsens kendte Kaffe- og Thehandel, Carl Jensens Slagterforretning, der er Leverandør til flere kommunale Insti-

Martin Kjær,
Købmand.

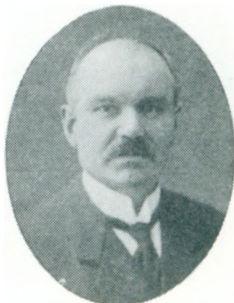
Chr. V. Lind,
Købmand.

Sofus Pors,
Købmand.

C. Jensen,
Snedkermester.

Ernst E. Jessen,
Snedkermester.

N. C. Schou,
Kaptajn.

tutioner, Bandagist J. Rætzel i Gravensgade, Linoleumshandler J. M. Hansen, Jernbanegade, Cyclehandler C. M. Larsen fra Boulevarden og L. K. Kristensen paa Algade.

Et Par Institutioner bør ogsaa nævnes: Aalborg Kiosk-Selskab, der startedes 1906 og ledes af Direktør, Kaptajn I. N. C. Schou. Selskabet har 3 Kiosker, og dets Kontor er nylig flyttet til nye store Lokaler i Palæteatrets Ejendom, Boulevarden 18. — Aalborg — Nr. Sundby Regningskorps er stiftet af P. K. Winding. Korpset drives efter samme Mønster som Falcks Redningskorps i København: det transporterer Syge i

sin moderne Sygebil, yder Assistance ved paakommende Ulykestilfælde og har derfor blandt andet Redningsmateriel anskaffet sig en Pulmotor. — Korpsets Vogne har nu faaet Tilladelse til i paa-

Sygebil.

kommende Tilfælde at køre over Pontonbroen uden at standse ved Brovagten. En Foranstaltning, det først lykkedes at gennemføre efter megen Besvær.

— — —
Som et Mellemed mellem Handel og Industri kan nævnes et Firma, som H. H. Kjerulff, der har en stor Forretning i Motorkøretøjer og samtidig er søgt som en dygtig Mekaniker.

G. Bech Nielsen har foruden sin Butik et stort Automobilværksted med Garage medens G. Gulbrandsen & Søn har kastet sig over Vægtfabrikationen og ved flere patenterede Reformere har skabt sig en betydelig Afsætning. Jul. Krøijer, Smedelaugets Oldermænd, er en anerkendt Kunstsmed.

Paa Møbelindustriens Omraade træffer vi flere store Firmaer:

Riis Schellerups Ejendom.

Larsen & Pedersen paa Nytorv har overtaget en af Byens bedst kendte Forretninger, den af Snedkermester A. Nielsen i 1870 startede Møbelforretning. Riis Schellerups Forretning er ligeledes godt kendt og meget gammel. Riis Schellerup har faaet sin Ud-

dannelse hos kendte Mestre i Paris, Wien og andre Steder og mestrer derfor fint Arbejde. — Brødrene Niensens Fo-retning paa Adelgade etableredes 1869 af Faderen til de nuværende Indehavere og hører ligeledes til de anerkendte Møbelfirmaer. Snekermester Ernst E. Jessen har sin Virksomhed i Nørrehus,

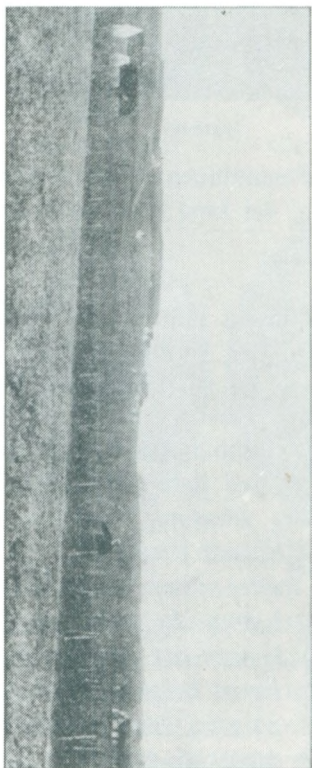
som omfatter særlig fine Møbler i gammel og fransk Stil fra Ludvig XIV's Tid. Desuden bør nævnes C. A. Børgesen, Carl Jensen, Emil Petersen, I. P. Iversen og Søn samt Nordjyllands Bordfabrik, medens M. Mørch & Søn samt Adolf Petersens Træskæreri nærmest maa betegnes som Leverandører til Møbelfirmaerne.

P. Andresen & Co. har en betydelig Virksomhed med Fabrikation af Orgler og Harmoniums, og Firmaets Instrumenter har vundet udelt Anerkendelse for deres Godhed. Som Violinbygger bør I. M. Frost nævnes med Anerkendelse.

Barber Jul. Fabiansen maa vi nævne som den mest kendte indenfor sit Fag. Han er Formand for den faglige Mesterforening fra 1905 – 12.

Det ejendommelige Køretøj, der kaldes en Jumbe, er ud-gaaet fra Aalborg, hvor Vognfabrikant Peter Petersen lavede det første af disse Køretøjer i 1907. Jumben vandt Indpas overalt og flere kastede sig over Fabrikationen, saaledes blandt

Chr. V. Linds Fruftplantage.

andre Vognfabrikant A. M. Andersen, der nu aarlig fremstiller ca. 250 Jumber.

Af andre Virksomheder i Aalborg kan nævnes: Chr. V. Linds betydelige Forretning i Frugt. Hr. Lind har anlagt omfattende Plantager, ialt 13 Tdr. Land, hvoraf de 5 Tdr. er beplantet med Frugttræer;

Aalborg Mejeri, der ledes af Mejeriejer Jensen Uhrenfeldt, Sophus Pors en gros Forretning i Colonial, og endelig Einar Nielsen, der er kendt for sin populære „Cyklehest“.

Paa den nye Boulevard findes i den nyeste Ejendom, opført af Murmester A. Lauritzen, et flot og moderne indrettet Biografteater, Palæteatret.

— — —

I korte Træk er her fortalt lidt om Aalborg i Fortid og Nutid.

Der er vist, hvorledes Byen har maattet hjælpe sig selv til, hvad den nu er. — Den har derfor ingen andre at takke for Æren af nu at være en Storby med gode Udsigter til at naa langt videre. Den dygtige og driftige By vil, ved at følge de alt naaede Baner og ved stadig at skabe nye, naar Lejlighed byder sig, kunne gøre endnu mange og store Fremskridt.

Maalet er: Danmarks næststørste By og Danmarks bedst økonomisk situerede By.

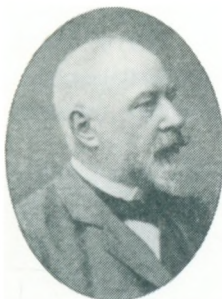
Palæteatret.

Nørre Sundby Byraad.

NØRRE SUNDBY

NØRRE SUNDBY ligger i Kjær Herred lige overfor Aalborg. Den har over 5000 Indbyggere og blev Købstad 1900. Byens Borgmester er N. Andersen. Skolevæsenet ledes af Overlærer I. O. R. Eriksen med Assistance af 18 Lærere og Lærerinder, og til Skolen, hvis Bygninger er opført 1896 og 1906, hører en stor Skole-5 Tdr. Land stort og paabegyndtes 1854 af Fabrikant Jul. Galster. Fra Skansehuset, hvor der er en Restaurant, som

N. Andersen,
Borgmester.

have og Idrætsplads. Byens Gasværk er anlagt 1897, Vandværket er i privat Eje. – Kommunen ejer 2 Anlæg, Lindholm Høje nordvest for Byen og Skansebakkerne nord for Byen. Det sidste Anlæg er omtrent

Chr. Kjærgaard,
Købmand.

P. V. Larsen,
Slakteridirektør.

Emil Bang,
Købmand.

ledes af Hotel „Royal“s populære Vært, Carl Jensen, er der en dejlig Udsigt over Fjorden og Aalborg.

Der findes flere betydelige Virksomheder i Byen, saaledes en Andels-Cementfabrik, Nørre Sundby Portlands Cementfabrik, Svovlsyrefabrikken og flere.

Banken for Nørre Sundby og Omegn blev stiftet paa Foranledning af Borgmester N. Andersen og begyndte sin Virksomhed 1898 med en Aktiekapital paa 150,000 Kr., men oparbejdede i de følgende Aar en efter Byens Forhold ret betydelig Forretning med stedse stigende Omsætning og Indskud paa Indlaanskonto, og i 1914 udvidedes Aktiekapitalen til 600,000 Kr. Den samlede Balance er nu ca. Kr. 7,300,000.

Aalborg Amts Svineslagteri i Nørre Sundby begyndte sin

Svineslagteriet.

C. Schmidt,
Installatør.

A. Bach,
Fabrikant.

Chr. Pedersen,
Olarmester.

Virksomhed i Aaret 1891 med en Slagtning det første Aar af ca. 27000 Svin og med en Omsætning af ca. 1 $\frac{1}{2}$ Million Kr. I Aaret 1914 slagtedes der ca. 114,000 Svin med en Omsætning af ca. 10 Millioner Kr.

Startningen af Slagteriet kostede ialt ca. 80,000 Kr. Men siden er der foretaget betydelige Udvidelser, navnlig med Indlæggelse af Kølemaskiner og elektrisk Drift, saa Slagteriets Anlægssum nu staar i ca. 400,000 Kr. Men nu er Nørre Sundby Andelsslagteri ogsaa et af Landets største og bedst indrettede Slagterier, og der kan med Lethed slagtes 150,000 Svin om Aaret.

Chr. Kjærgaard, der har en betydelig Købmandsforretning i Kolonial og Morsø Støbegods, etablerede sig i Byen 1887 og

Chr. Kjærgaards Gaard.

har deltaget meget i det offentlige Liv og saaledes været Byraadsmedlem fra 1898 – 1910 og blev paany valgt 1912.

I Aaret 1902 nedbrændte det store Bygningskomplex, som var udlejet til forskellige Virksomheder, hvoriblandt John. Petersens Textilfabrik og Carl Petersens Farveri og Væveri. Fabrikant C. Petersen, Aarup Mølle, købte det nedbrændte med tilhørende Savskæreri og Maskinsnedkeri, som var uberørt af Branden; det nedbrændte blev opbygget og indrettet til Klædefabrik med ca. 4000 Kvadrat-Alen Gulvflade.

I 1903 overgik Fabrikerne til et A/S under Firma A/S Ryesgades Fabrikker, som dernæst i 1913 købte den næved liggende Trævarefabrik Vendsyssel og flyttede Trævareafdelingen hertil. Trævarefabrikens gamle Lokaler, ca. 3000 Kvadrat-Alen, blev derefter anvendt til Udvidelse af Klædefabrikens Væveri.

Efter at Bruunshaabs Klædefabrik i 1914 var ophørt som Klædefabrik, indtraadte Johs. I. Bruun som Meddirektør og indførte en Del af de solide Varer, som tidligere fabrikeredes paa Bruunshaab. For Tiden er Klædefabrikken godt beskæftiget og har i sidste Halvaar af 1915 leveret Militærklæde til den danske Hær for ca. 300,000 Kr.

En af de Mænd i Nørre Sundby, som er kendt langt ud over Byens Grænser, er Garver C. Klitgaard. Ikke alene har han oparbejdet sig en meget betydelig Virksomhed, men han har arbejdet til Gavn for sin By med en Iver og Energi, der er betydelig større end de flestes.

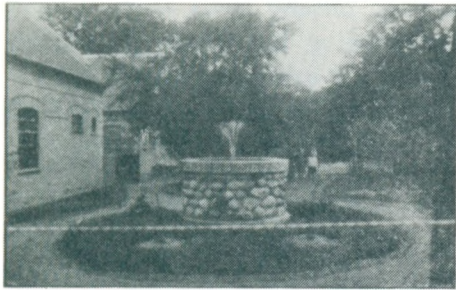

Klitgaards Garveri.

Mineralvandsfabrikant A. Bach paabegyndte sin Virksomhed 1897 og har oparbejdet den til at være en Fabrik af ret anselig Betydning. I 1914 foretoges en artesisk Boring, der gav

et godt Resultat. Brønden afgiver nu det mineralske Vand, der benyttes til Fabriken.

Chr. Petersen har en god Virksomhed omfattende Rammefabrik og Glarmesterforretning, medens Brødrene Christensen har en stor Møbelfabrik med tilhørende Liggistemagasin. --

Nørre Sundby Brøndanstalt.

Brdr. Christensen, Skraagade.

Fællesindkøbsforeningen „Manufaktur-Unionen“ ved Emil Bang etableredes 1899 og overtoges 1909 af den nuværende Indehaver. Forretningen omfatter nu Salg baade detail og en gros af Manufaktur og giver Beskæftigelse til 25 Mennesker. Installatør C. Schmidt etablerede sig 1905 under beskedne Forhold med en Dreng som eneste Hjælper. Nu omfatter Forretningen Elektricitet, Gas, Sanitet og Mekanik og beskæftiger 11 Mand. Schmidt har bl. a. udført elektrisk Lys-Installation i de $\frac{4}{5}$ af Byens Ejendomme.

— — —

Sygetransport Kompagniets Virksomhed, der er nærmere omtalt i Afsnittet om

Emil Bangs Forretning.

Aalborg, omfatter ogsaa Nørre Sundby, hvor mange, i rigtig Forstaaelse af Hr. Windings Arbejde, benytter de Fordele, Kompagniet byder Publikum.

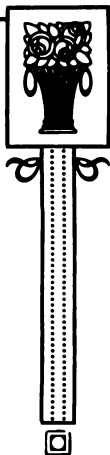
Til Beregning af Nørre Sundbys Vækst skal sluttelig anføres et Par Tal for Befolkningens Stigen:

1801 var der ialt.....	606	Indbyggere
1880 " "	1557	"
1901 " "	3544	"
og nu er Tallet	5184	"

Nørre Sundby Installationsforretning.

PAA EFTERFØLGENDE SIDER
FINDES EN RÆKKE AF PRO-
SPEKTER OG ADRESSER FRA
AALBORG-FIRMAER

DANSKE BYER OG DERES MÆND - AARHUS
„BROBJERGHUS“ - TELEFON 4031

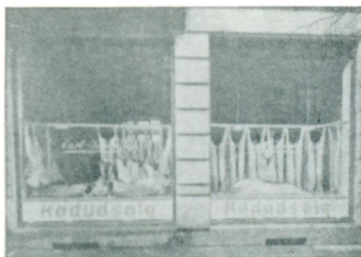
**Caspar Undall & Iversen, Bispensgade 15. - Tlf. 172.
Mode- og Manufakturforretning.**

1. Sal og Stuelokalerne. — Interiør af Forretningen.

CHRISTIAN NIELSEN
TEGLVÆRKSEJER

Hovedkontor: Boulevarden 21, Aalborg. - Tlf. 305.

*Carl Jensen,
Slagtermester.*

—
Telefon 824 & 1624.

G. BECH NIELSEN

Telefon 2142. Urbansgade 28. Telefon 2142.

Automobilreparationer udføres. - - - Garage.

Motorcykler. - - - Autogønsvejsning.

A/s JOHANNES WINDING

MANUFAKTURHANDEL

BISPENSGADE 23 - TLF. 850

Sofus Pors,

Algade 56. Tlf. 2088.

—
*Fedevarer, Hørkram
og Konserver.*

Import af Sydfrugter.

.....
**Pengeskabe, Døre til
brandfri Rum, Boxer,**

faas bedst og billigst hos
JUL. KRØIJER
Algade 35. - Telefon 682.
AALBORG
.....

*Larsen & Pedersen's Möbel-Etablissement,
Nlytorv 15. - Telefon Nr. 236.*

Fernbane-Hotellet,

Telefon 1437. Halborg. Telefon 1437.

Lauritz Jensen,
Skrædermester,
Jernbanegade 13.
Telefon 934.

I. Fabiansens
Barberstue og Fodklinik,
Jomfruanege 6.

I. Fabiansens
Toilet- og Sygeplejeforretning,
Bispensgade 3.

F. Karner, Fotograf,
Bispensgade 21. Telefon 911 & 2136.

Peder Beck,
Boulevarden 16. - Tlf. 1758.
Tapeter, Malerverer, Rullegardiner.

A. C. Johansen,
Boulevarden 2. - Tlf. 881.
Isenkram, Udstyr, Barnevogne.

Chr. Berntsen,
Boulevarden 3. - Telefon 2199.
Landbrugsmaskiner, Støbegods.

Prøvesølv. Stort Udvalg I moderne Skeer, Skaale
Telefon 2080. og Kaffeservice. S. Marcussen.

*Eneste Specialforretning
i Damekonfektion,
Kjoler og Bluser.*

*Martin Kjær,
Bispensgade 15. - Telefon 155.*

Kjærs Møllers Udsalg, Nytorv 7, Aalborg.

Klædevarer. Kjøletøjer. Drengetsøjer.

H. H. Kjerulff, Mekaniker, Nørregade 23. Tlf. 469.

Automobiler. Motorcykler.

L. K. Kristensen,
Mekaniker, Cykleforretning.
Algade 28. - Telefon 2226.

Køb den ægte originale
Aalborg Jumbe.

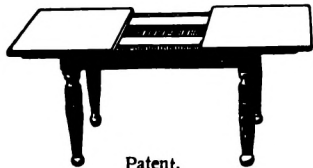
Skriv efter mit nye Katalog.
Flere nye Façoner. Ingen For-
handlere af den **ægte**
- Aalborg Jumbe. -

Peter Petersen.
Aalborg Jumbefabrik.
Telefon 162.

Alfred Christensen,
Skrædermester,
.....
Jernbanegade 2.

- **Nordjyllands Bordfabrik.** -

Patent.

Samuelsen & Dejgaard,
Nørregade 5 - Aalborg.
Telefon Nr. 1434.

Interiør fra Hattfabriken.

Aalborg
Straa-
og
Filthatte-
Fabrik.
L. Chr. Poulsen.

M. Hammeleff,
Bispensgade 1.
Telefon 647.

Største Lager af
Manufaktur
til billigste Priser.

Chr. Madsens Tapetserer- & Møbelforretning,
Danmarksgade 6, Aalborg. - Telefon 1416.
Lager af moderne Møbler til billige Priser.

MARTINUS HANSEN
LINOLEUMS-SPECIALFORRETNING
JERNBANEGADE 20 - TLF. 695

G.M.Larsen

Cyclehandler

Boulevarden 23

Aalborg Kiosk-Selskab

Telefon 1240 og 1932

I Sommermaanederne
daglig Koncert.

Eftm.: 4 - 6. - Aften: 8-11.

CHR. PETERSEN .: GLARMESTER

Vestergade 1, Nørre Sundby. - Telef. 2376.

Ait Glarmesterarbejde udføres. Tilbud paa Bygningsarbejde gratis.

C. Jensens Møbelfabrik,
Sankelmarksgade 9. - Tlf. 1557.

Stort Lager af moderne og ordinære
- - MØBLER - -

JENSEN & SØRENSEN

Autoriserede Installatører for elekt. Lys og Kraftanlæg.

Tilbud og Overslag gratis. - Fineste Referencer fra tidligere udførte Anlæg.

DANMARKSGADE 35, AALBORG - TLF. 2193

Aktieselskabet

F. Hestbech & Co.

Papirforretning en græs.

AALBORG

Tlf. 838 - 839.

R. Facius,

Bredegade 18. - Tlf. 499.

Kolonial-, Material- og Malervareforretning.

SALT - - SODA

Kemikalier.

Krydderier.

Farvevarer.

Tekniske Artikler.

M. KRAGELUNDS FABRIKKER AALBORG SALTRAFFINADERI - AALBORG SODAFABRIK -

Telefon 2300. - Telegram-Adresse: Kragelund.

Grundlagt
1897

Grundlagt
1897

Rosendals Oliefabrikker Aktiefelskab. **Aalborg.**

**OLIER - FERNISSER - LAKKER
- RENGØRINGSPRÆPARATER -**

Forlang Tilbud. - Telefoner 422 - 2526.

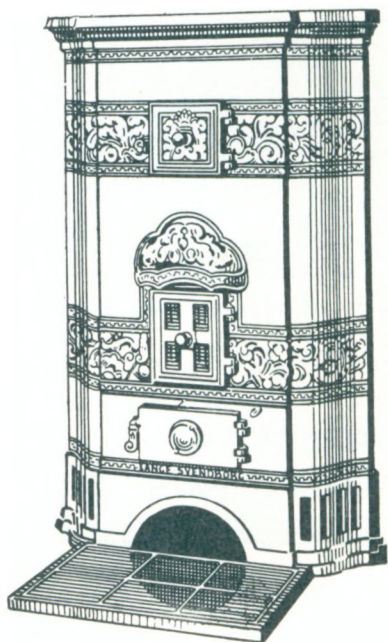
FRITZ KASTRUPS EFTF.

Christensen Thuen.

Gravensgade 2 - Telefon 527 - Aalborg.

Sengestyr. - Hvide Varer. - Gardiner. - Gulvtæpper.
_____ Eget Dampfjærrenseri. _____

- Største -
Specialforretning
- i Aalborg. -

Sophus Petersen,
Gl. Torv 5.

Telefon 2330. Tlgr.-Adr.: Kragelund.

Aalborg Kridtslemmeri.

Aarlig Produktion 10,000 Tons.
Export Nord- og Syd-Amerika
— og Australien. —

Skrædderkridt. Skrivekridt.

Hovedforhandler:

M. Kragelunds Fabrikker,
Aalborg.

Lager af forskellige Træsorter. - Telefon 209.

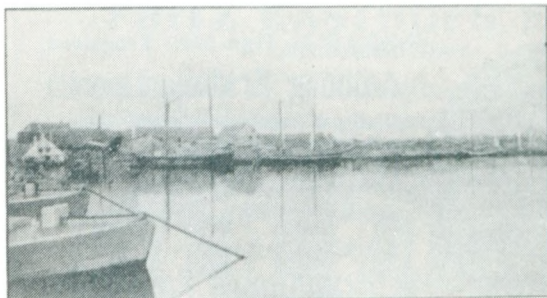
AALBORG MEJERI & JYDSK FLØDEEXPORT JENSEN - UHRENFELDT

Telefon
791.

Telefon
791.

Sælger kun 1ma Mejeriprodukter.

**Brødrene
Bendtzen**
AALBORG
Telefon 30.
Statstelf. 13.
Trælast og
Bygnings-
artikler.

Telefon Nr. 959.

V. Johansens Tapet.

Gravensgade 8

- Juveler. -
Guldsmed.

Grundl. 1839

Fotograf H. Tønnies, Nytorv 8. - Telefon 951.

100,000 Plader opbevares for Efterbestilling.

Henkogningsapparater

gør det muligt at tilberede og henkoge Næringsmidler som **Frukt, Grøntsager** og **Kød** saaledes, at det kan holde sig frisk i aarevis.

Ved at benytte Wecks Apparater og ved nøjagtig at følge Brugsanvisningen, kan enhver Husmoder uden at have særlig Forkundskab opnaa et godt Resultat.

Wecks Apparaterne faas kun hos Enforhandleren

Otto F. Allerup, Aalborg.

Telefon 548.

Brugsanvisning udleveres gratis.

Brødrene Nielsen.

Møbeletablissement.

Adelgade 61 - Aalborg - Telefon 343.

Stilfulde Møbler.

Moderate Priser.

LANDMANDSBANKEN

Aktiekapital og Reserver 86,400,000 Kr.

*Landmandsbankens Aalborg-Afdeling.
Bank og Sparekasse.*

Vesteraagade 23. Telefon 25. Aaben 10—3 og 6—7.
Østeraagade 6. Telefon 349. Aaben 10—3 og 6—7.

H. C. ZILSTORFF

**Boulevarden 24,
AALBORG**
Telefon Nr. 531.

**- Isenkram -
Køkkenudstyr.**

**Stor Specialafdeling for
Glas, Porcellæn
- & Fajance. -**

A. V. Milling - Aalborg.

Etableret 1864.

Telefon Nr, 88.

—SPECIALFORRETNING i—

BYGNINGSARTIKLER

En gros Lager af Hamp, Reb, Kokusgarn, Tjære etc.

Slibesten. - - Tørvestrøelse.

M. MØRCH & SØN

DAMP TRÆSKÆRERI & SNEDKERI

— anbefaler sig med —

alt Bygningssnedkerarbejde, Butiks- og Skoleinventar.

— PARKETGULVE —

Telefon Nr 26. **AALBORG** Telefon Nr. 26.

G. Guldbrandsen & Søn.

.. VÆGTFABRIK ..

Fabrikation af Vægte op til 30,000 kg Bæreevne. Største jyske Firma i Branchen. Da alt forarbejdes paa egne Værksteder med nyeste elektr. - - drevne Maskiner, kan vi garantere 1. Kl. dansk Arbejde. - -

Telefon 1451. Algade 11. Telefon 1451.

Aalborg Monumentstøberi & Cementvarefabrik

ved J. C. Bukke

anbefaler sig med **Monumenter og Gravpartier** indfattet med **Søjler og Kæder.**

Alle Arter af **Cementvarer** kan leveres til Bygningsarbejder. **Ovennævnte** kan leveres **riffelhugget** og **Imitation af Granit** og **Sandsten.**

TELEFON NR. 1685 & 1691

Aktieselskabet **Havnemøllen**, Aalborg.

Farver. - Nytorv 10. - Tapeter.

Bestyrelsesværelse med brandfri Boks.

LANDBOSPAREKASSEN

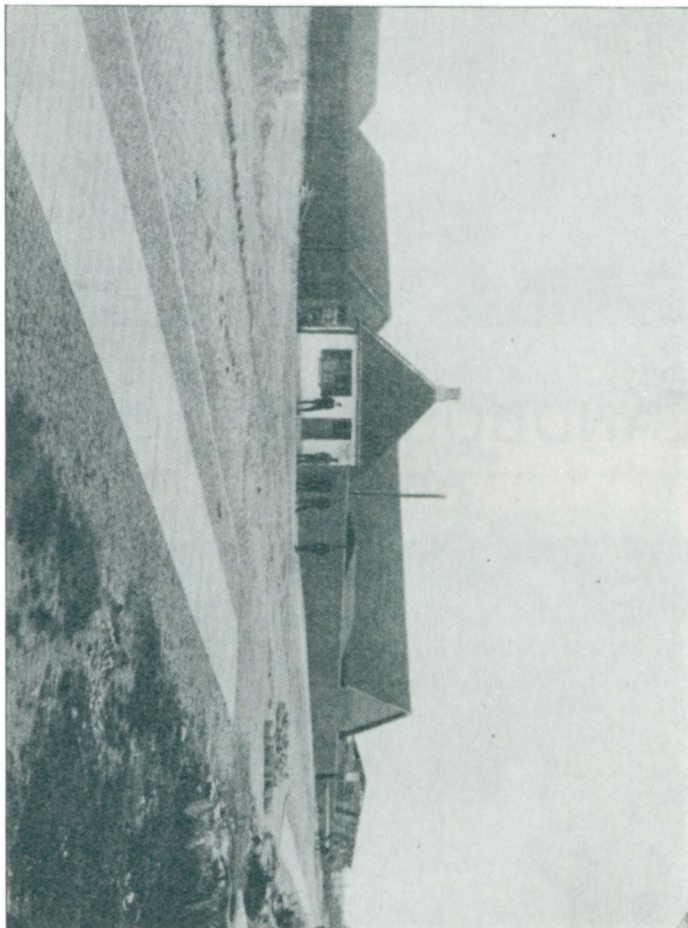
∴ AALBORG ∴

Ekspeditionslokale.

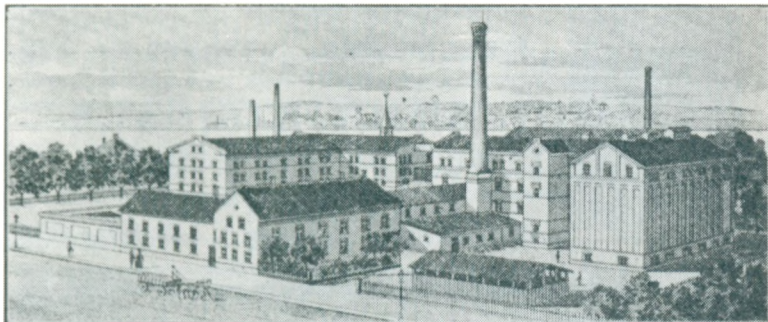
AALBORG TRÆLASTHANDEL

AKTIESELSKAB

Hovedkontor: NYHAVNSGADE 14
- **Telefoner: 63 - 442 - 822 - 1229.** -

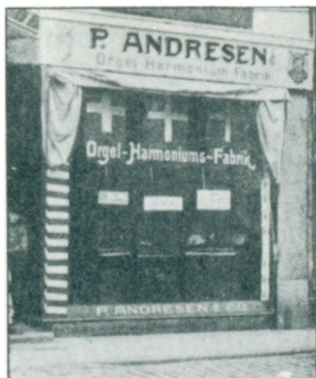
Aalborg ny Dampmølle.

P. Weile & Søn,

- Aalborg -

Vinhandel

Etableret 1822. - Telefon Nr. 97 og 542.

.....
P. Andresen & Co.

Orgelharmoniums-Fabrik.

Algade 56, Aalborg.

.....
ORGLER
AF EGET EABRIKAT

Mønsterbeskyttet Cyklehest — Dansk Arbejde.
Einar Nielsen. - Telefon Nr. 828.

GØDNINGSKALK
fra Ellidshøj Kalkværk.

Einar Nielsen.

Hovedkontor Aalborg. - Telefon 828.

Johannes Neye,

BISPENSGADE 2, AALBORG

TELEFON NR. 516

Hos Neye, Aalborg, findes altid et righoldigt Udvalg i alle vore Artikler fra egen Fabrik.

Køb dansk Arbejde, naar det er fremstillet i samme Kvaliteter og til billigere Priser end udenlandske Fabrikater.

Største Automobil- & Motorcykleforretning i Aalborg.

Specialiteter: **Humbers 4 Personers og 2 Personers Vogne.**

„Abingdon“, „King Dick“ og „Connaughts“ Motorcykler.

Eneforhandling af „Indian“.

Afbetaling indrømmes.

Lille Udbetaling.

Forlang Tilbud- Tef. 2142.

G. Bech Nielsen, Urbansgade 21, Aalborg.

C. Ellermann, Fjordsgade 12 - Aalborg.

Lager af **Portland Cement, Hobro Melkalk, hydraulisk Kalk, Gibs.** Molérsten, Ribbestaal, Rørvæv, Søm. Asphalt, Waloelin, Keiselguhr, Korkisolering. **Solignum, Carbolineum, Tjære, Saltayre, Tagpap, Tagsten, Skifersten.** Sort, rød og hvid Tagpapsmørelse. **Gulvfliser, Gulvklinker, Vægfliser, ildfaste Sten og Ler.** Saltglasserede **Krybber, Truge og Rør.** Slibesten, Vogns mørelse. **Redakaber** fra Aktiesels. Chr. Zink & Søn, **Godthaab Hammerværk.**

Kul, Kokes, Briketter & Brænde til Husholdningsbrug.

Telefon Nr. 316 og 2021.

C. Petersens Eff. - MARTIN DAVIDSEN

Telefon 223,

KONGENSGADE 10

Telefon 223.

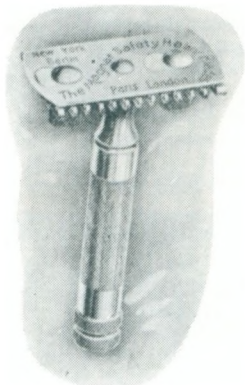
A. M. ANDERSENS

- **VOGNFABRIK** -

NØRREGADE 14 - AALBORG

.....

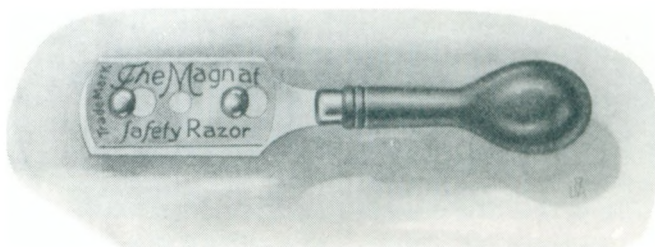
Specialfabrik for Jumper.

MAGNAT

er den ny Patent Barber-
maskine, hvorpaa Klingen
kan indtage samme Stilling
- - som Barberkniven. - -

Ingen, som har forsøgt
MAGNAT
kan mere tilfredsstilles med
nogen anden Maskine.

Ved Hjælp af det til Magnat-Klingen hørende
Afstrigningsapparat koster Barbering mindre
————— end en Øre pr. Gang. —————

FAAS OVERALT

Hovedoplæg: **The Magnat Safety Razor Co.,**
Telefon 1753. AARHUS Telefon 1753.

^A/_S Bagermestrenes Rugbrødsfabrik

- - anbefales i Publikums velvillige Erindring. - -

Vort Brød forhandles af de fleste Bagere i Aalborg og Nr. Sundby.

J. Chr. Petersen,

Boulevarden 3, Aalborg.

Telefon 1811.

.....
Isenkram & Køkkenudstyr

Møbler,

moderne, i forskellige Træsorter.

Polstrede bedste Udførelse.

Anbefales til billigste Priser.

C. A. Børgesen,

Nørregade 18. Telefon 1315.

I. P. Iversen & Søn.

Møbelsnedkeri.

Indeh. Valdemar Iversen.

Algade 3. - Tlf. 955.

Etableret 1871.

Søren Tonsgaards

Læderhandel,

Slotsgade 6 - Tlf. 195.

En gros & en detail i alle Lædersorter
samt Artikler for Skomager-, Sadelmager-
- - og Træhandlerfaget. - -

En gros Oplag i Vibe Hastrups Sværter.

Brorsens Kaffe

∴ ∴ er den bedste. ∴ ∴

- 1. KLASSES ENGELSK SKRÆDERI -
FÆRDIGE HERREKLÆDER
HERRE-LINGERI HATTE-MAGASIN

.....

J. RAETZEL

BANDAGIST - OPTIKER
GRAVENSGADE 17

.....

AKTIESELSKABET
AALBORG FODERSTOF IMPORT

Direkte Import af alle Slags Foderstoffer og Korn.

Kontor: Nyhavnsgade 9. - - - - Telefon Nr. 352 og 1350.

Telegr.-Adr: „Aktiekorn“

I årene 1915-20 udkom en serie bøger under fællestitlen »Danske Byer og deres Mænd«, der i tekst og billeder beskrev en lang række af landets købstæder historisk, erhvervs- og miljømæssigt. Hver for sig en lokalhistorisk perle, hvor forfatterne har evnet at fastfryse et tidsbillede af byerne og deres indbyggere omkring århundredskiftet.

Bogen om Aalborg foreligger her i genoptryk. Takket være den nye avancerede reproduktionsteknik, er det lykkedes at bevare originaludgavens billedkvalitet og typografi, så hele bogen med dens 180 illustrationer er uforandret i forhold til originaludgaven.

Enhver, der interesserer sig for Aalborgs historie, vil få glæde af denne bog, der i et letfatteligt sprog beskriver byen, dens indbyggere og opland, levendegjort ved det store billedmateriale.

I serien af genoptryk foreligger: Frederikssund, Roskilde, Slagelse, Næstved, Århus, Horsens, Randers, Skanderborg, Frederikshavn, Aalborg, Vejle og Gentofte.

